

**A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRÁNAK
1995. ÉVI BESZÁMOLÓ JELENTÉSE
ÉS 1996. ÉVI PROGRAMJA**

BUDAPEST

1996

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA ÉVI JELENTÉSEI

16.

Összeállította: Fekete Gézáné

ISSN 0230-7545

TARTALOMJEGYZÉK

ÖSSZEFOGLALÓ AZ 1995. ÉVRŐL ÉS ELŐRETEKINTÉS 1996-RA (dr. Rózsa György)	5
I. A KÖNYVTÁR IGAZGATÁSA, SZERVEZETE, SZEMÉLYI ÁLLOMÁNYA	8
1. Igazgatás, szervezet	8
2. Létszám	11
3. Végzettség, szakképzettség	12
4. Bérezés, jutalmazás	12
II. ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS, KIADVÁNYCSERE	13
1. Évi gyarapodás, állomány 1995. dec. 31-én	15
2. Gyarapodás szakok szerint	15
3. Gyarapodás eredete	16
4. Gyarapodás módja	16
5. Nemzetközi kiadványcsere forgalom	16
6. Cserekapcsolatok	17
III. KÖNYVTÁRGÉPESÍTÉS	19
IV. FELDOLGOZÁS, KATALÓGUSÉPÍTÉS	20
1. Címleírás, osztályozás	21
V. OLVASÓSZOLGÁLAT	22
1. Könyvtár használói	22
2. Használók tudományos fokozat és foglalkozás szerinti megoszlása	23
3. Központi Olvasószolgálat használóinak megoszlása a használat módja szerint	23
4. Szolgáltatási alkalmak	24
5. Állományhasználat	24
6. Könyvtárközi kölcsönzés	25
VI. RAKTÁROZÁS, ÁLLOMÁNYVÉDELEM	26
1. Raktározás	26
2. Állományvédelem	26
3. Kötészet	26
VII. INFORMÁCIÓELLÁTÁS	28
1. Előfizetők száma és a szolgáltatás típusainak megoszlása – SCI	29
2. Szolgáltatások előfizetési árai – SCI	29
3. Előfizetők főhatóság szerinti megoszlása – SCI	30
4. CD-ROM adatbázisokból történt szolgáltatások	30
5. CD-ROM bemutatók, tájékoztatók	31
VIII. AKADÉMIAI INTÉZETI KÖNYVTÁRAK	32
IX. AKADÉMIAI LEVÉLTÁR	32
X. REPROGRÁFIA	33
1. Fototechnikai szolgáltatások	33
2. Xerox gyorsmásolat	33
XI. TUDOMÁNYOS ÉS SZAKÉRTŐI MUNKA	34
1. Kutatási programok	34
2. Egyéni kutatások	35
3. Munkatársak publikációi, előadásai	35
4. Munkatársak tagsága, testületi tevékenysége	42

XII. KIADVÁNYTEVÉKENYSÉG	47
1. Kiadványok bibliográfiája, nyomdai teljesítmény	47
2. 1995-ben megjelent kiadványismertetések	48
XIII. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	49
1. Hagyományos könyvtári tevékenység – nemzetközi együttműködés	49
2. Külföldi tagságok	49
3. Külföldi kiküldetések, tanulmányutak	49
XIV. ALAPÍTVÁNY	52
XV. KÖNYVTÁR ÉS PROPAGANDA	53
1. A Könyvtárról megjelent cikkek, tudósítások, hivatkozások	54
2. Kitüntetések	56
XVI. GAZDÁLKODÁS	57
1. Költségvetési beszámoló	57
2. 1995. évi pénzügyi elszámolás feladatok szerint	60
FÜGGELÉK	61
MTA LUKÁCS ARCHÍVUM ÉS KÖNYVTÁR (dr. Sziklay László)	61

* * *

Megjegyzés

Az 1995. évi jelentésben – hasonlóan az előző évihez – a szöveges rész rövid, összefoglaló jellegű, a szöveges részt közvetlenül követik a témához tartozó statisztikai táblázatok és a különböző felsorolások. Az osztályvezetők által adott eredeti osztályjelentések kötet formában az MTAK Igazgatóságán hozzáférhető. Míg a sokszorosított jelentés a könyvtári munkafolyamatok szerint tárgyalja az intézmény munkáját, addig a bekötött, kéziratban maradt jelentés osztályonként, részletekre kiterjedően ad számot az egyes részlegek tevékenységéről.

ÖSSZEFOGLALÓ AZ 1995. ÉVRŐL ÉS ELŐRETEKINTÉS 1996-RA

Ez évben viszonylag könnyű a kettős feladat. Az összefoglaló megerősíti a korábbi években, főleg az új könyvtárszékékháza történt átköltözéskor (1988–89-ben) kibontakozott fejlődést, miszerint a Könyvtár nemzetközi méretekben is jelentős gyűjteményei és tevékenységének lehetőségei szinkronba kerültek a Könyvtár használatával. Ez szükségessé tette az MTAK funkciórendszeréről és az ehhez történő igazgatási-szervezeti igazodásról az 1995. évi programban tervezett változások megindítását. (L. MTAK 94–95. évi beszámoló és program. 65–67. p.)

Az MTA Székházban rendelkezésre álló mintegy 70 olvasói férőhely megnövekedett (a szakolvasókat is figyelembe véve) mintegy háromszorosára és eredményesen beindult az integrált gépesítési ALEPH-rendszerű program. A tudományos tevékenység és szolgáltatások változatossága (ideértve természetesen a SCI és a CD-ROM szolgáltatásokat) egy lényegében zártkörű használatú intézményből a magyar alkotó értelmiség egyik legfontosabb intellektuális műhelyévé tette vagy emelte az MTA Könyvtárat – elfoglaltsággal szólva, ami nem idegen ez írás szerzőjétől. Ez a lényeg, amihez persze még sok pozitív és negatív részlet is tartozik. A pozitívumokat és a jóirányú tendenciákat ki lehet következtetni a statisztikai adatokból, a negatívumokat is. De ez utóbbiakról mégis egy kissé részletesebben. Említésük át is vezet az 1996. évi előretekinítésre.

Mindenek előtt pénzügyi stabilitásról van szó. Amennyiben a jelenlegi költségvetési visszaesés (infláció, devalváció, külföldi dokumentum áremelkedések stb.) folytatódik, a magyar és az akadémiai információellátás – „információs autószeráda” ide-oda – a fejlődő országok helyzetét vetíti előre. Nem egyik napról a másikra és nem is minden területet arányosan érint ez, de lényegében a magyar tudományt és kutatást kiszolgáltatottá teszi információban: lesz gép, huzal, világkapcsolat csak az olvasni való csökken le vészesen. Az INTERNET és Társai hatalmas mértékben, sok tekintetben hiánypótlóan segíthetnek, de nem helyettesíthetik több irányban és vonatkozásban a primér irodalmat. Még akkor sem, ha a világ könyvtárai átjárhatóság szempontjából egy globális könyvtárrá válnak. Ám a személyes kontaktust, a dialógust, a metakommunikációt semmi sem pótolja. (Nem akarok hibába esni további elemzéssel, mivel már megtettem azt egy a közelmúltban megjelent kis kötettel¹ és még csak nem is propagálom itt, hiszen hányan olvassák jelentésünket?)

Akadémiánknak és Könyvtárunk vezetésének mindezt aligha lehet fontosabb információ-ellátási feladata 1996-ra, mint a parlamenttől és az illetékes kulturális szervektől, a külföldi alapítványoktól nyert összegekkel legalább annyira stabilizálni a pénzügyeket, hogy azok reálértékben ne csökkenjenek 1995-höz képest. E tekintetben tehát a MTAK sem különbözik a többi közgyűjteménytől.

Amiben azonban különbözhet az a stabilitás felhasználási módja és technikája. A MTAK kiadványokat legalább részben például kísérletképpen el lehetne kezdeni az INTERNET útján közreadni. Nemzetközileg érdeklődésre számot tartható kiadványokról van persze szó (pl. orientalisztika). Van egy elképzelés arról, hogy francia–magyar kezdeti együttműködéssel induljon Budapestről egy elektronikus folyóirat: Écrit: hier et demain és ebbe esetleg bekapcsolódni az ELTE Könyvtár Tanszékével, az OSZK-val magyar részről, a Maine Egyetemen (Le Mans), a párizsi SBS-vel francia részről. Meg kellene próbálni felgyorsítani a már folyamatban lévő retrospektív katalógus-konverziót és a felszabaduló katalógus-helyiségekből további olvasói férőhelyeket csinálni. Nemzetközi együttműködéssel az INTERNET közbejöttével olyan közös kiadványokat vagy szolgáltatásokat kezdeményezni (ld. pl. fenn Écrit), amelyekhez a technológia nagyjából már Magyarországon is adott, de amelyekhez az MTAK olyasmivel tud tartalmilag hozzájárulni, ami specifikus. Ilyen lehetne a DIS-adatbázis (kandidátusi és doktori disszertációk). Vagy előké-

¹ Kulturális örökség és információs társadalom. Bp. 1995. december, Argumentum Kiadó. 82 p.

szíteni a Nobel-díjas magyarok bibliográfiai adatbázisát és erősen rátérni az ún. akadémikus bibliográfia gépesítésére, ami alapja lenne a magyar tudományos bio-bibliográfia adatbázisnak. Ilyesmi lehetne a készülő Bolyai-bibliográfia, hogy csak néhányat említsek a lehetőségek közül. A hangsúly itt nem az egyes tételeken van, hanem a fejlesztési tendencián. Ehhez persze megfelelő stáb szükséges.

Miért esik ennyi szó a számítógépes fejlesztésről? Mozdony-effektusnak nevezhetném amire gondolok. Ha a MTAK-t kimagasló értékeket tartalmazó és szállító vonatnak tekintem, a rakományt csak erős vonóerő viheti előre. Ilyen „mozdony” volt a 60-as évek elején a kutatásszervezési tájékoztatás, ilyen a 70-es évek végén az SCI alapú informatika. Ilyennek lehet tekinteni a jövő INTERNET lehetőségeit is.

Rendeződni látszik egy jó ideig, hol lappangó, hol ki is nyilvánított alapvető véleménykülönbség megoldása, ami a jövő szempontjából és nem csak 1996-ra érvényes. Ez pedig nem kevesebb mint az, hogy mi az MTAK feladata? Az akadémiai (főleg természettudományi) kutatások és intézetek kiszolgálása vagy az Akadémia alapfunkciója szerint az egyetemes magyar tudomány információellátása? Az MTA Vezetői Kollégiumának állásfoglalása (VK XXII. 95. 11. 22.) ezt így határozta meg „A VK kinyilvánította, hogy a Könyvtár kiemelt nemzeti intézmény. Profilja, gyűjtőköre kialakult, változtatása nem indokolt. Olvasóköre önmagában is jelzi az Akadémián túlmutató nemzeti jelentőségét. Az Akadémiai Könyvtár funkciója alapvetően eltér az intézeti könyvtárakétól. Nem képeznek egységes hálózatot. Szükséges azonban, hogy jól együttműködő rendszerré formálódjanak. Kívánatos, hogy a Könyvtár kezdeményezőbb legyen az intézeti könyvtárak felé.”, továbbá az 1996. 01. 09-diki VK állásfoglalás szerint „A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára – az MTA Alapszabálya 75. § értelmében kiemelt jelentőségű közgyűjtemény, amelynek gyűjtőkörét a kialakult hagyományai határozzák meg.”

Az összefoglaló első részében magam már állást foglaltam (és ebben az alapkérdésben az utóbbi években különböző megnyilvánulásokban): a MTAK, az alkotó magyar értelmiség műhelye, benne kitüntetetten az MTA intézetek. Akadémiai Könyvtár történetileg is csak egy van, funkciói alapvetően különböznek az intézeti könyvtárakétól. És ez független az intézetek számától és hogy milyen arányban részesülnek az akadémiai költségvetésből.

Nem kívánok itt és most belemenni annak okai elemzésébe, miért ébredt fel egyes körökből éppen az utóbbi években olyan hevesen az érdeklődés az MTAK természettudományi információs funkciói és pénzügyei iránt. Ennek okai alapvetően nem könyvtári jellegűek és messze vezetnek. Talán eljön egyszer egy ilyen vitának az ideje is. Az Akadémia- és a magyar művelődéstörténet bizonyára nem feledkezik meg róla.²

A leglényegesebb azonban, legalább is, amit 1996-ra és a további évekre is annak tartok az a MTAK morális-professzionális szövete. A hangsúlyt a morálisra teszem, mert az utóbbit inkább meg lehet tanulni. Nem paradicsomi állapotokra gondolok, hanem toleranciára, merem mondani egyfajta ökumenikus szemléletre is. Egy szóval ezt humanizmusnak hívják. Aki ebbe nem tud beleilleszkedni, az bármennyire is profi lehet, nem a MTAK-ba való. Idézhetnék olyan nagyon ismert közéleti és tudós embereket, akik a MTAK „sziget” jellegére emlékeznek szívesen. Érdemes volna e tekintetben a kontinuitást hangoztatni, amihez hozzátartozik, hogy néhány nem könyvtári szakágazatot tekintve, kivétel nélkül mindenki itt lett vezető. Utalni lehet egyebek mellett a Világosság c. folyóirat 1989-ben megjelent különkiadására a „filozófus perről” (az 1973-beli „filozófiai határozat” következményeinek elemzéséről). Ebből csak egy gondolatot:

² Csak adaléklul jegyzem meg Vekerdí László „A természettudományok és a matematika az Akadémiai Könyvtárban” c. közleményét. Fejezetek a 150 éves Akadémiai Könyvtár történetéből. Bp. 1976. MTAK Közleményei. 26–36. p.

„...tulajdonképpen ez volt a legszebb, akik nem is nyújtottak különösebbet, nagy gesztust nem tettek, nem is voltak abban a helyzetben... úgy kezelték minket, mintha normálisak lennénk és mintha ők is normálisak lennének, egy normális világban. Az egyik ilyen ... folyamatos történet, hogy [kirekesztetten] ugyanazon a helyen ültünk tizenöt éven keresztül az Akadémiai Könyvtárban...”

Talán elég ennyi is annak érzékeltetésére, mit gondolok az intézmény légköréről. Mindenki, aki jogosult a MTAK használatára és betartja játékszabályait, beállítottságától függetlenül szívesen látott használója volt és marad a Könyvtárnak. Ellátják szüksége szerinti információkkal – hogy mit olvas ki belőlük, milyen konzekvenciákra jut, az kizárólag az ő dolga.

Nos, 35 évi MTAK-tapasztalat mondatja velem zárósortonként ezen összefoglalóhoz és előretekintéshez, hogy átvitt értelemben a már említett „normális” maradjon az általános normája a továbbiakban is a MTA Könyvtárának.³

dr. Rózsa György
főigazgató

³ Ez az írás a Magyar Tudományban megjelenő közlemény rövidített formája.

I. A KÖNYVTÁR IGAZGATÁSA, SZERVEZETE, SZEMÉLYI ÁLLOMÁNYA

1. Igazgatás, szervezet

Az MTA Könyvtárának szakmai tanácsadó szerve a *Könyvtári Bizottság*:

- elnök: Pataki Ferenc, akadémikus
- titkár: Domsa Károlyné,
az MTAK ügyvezető főigazgatóhelyettese
- tagok: Bodó Sándor, a Budapesti Történeti Múzeum főigazgatója
- Braun Tibor, c. egyetemi tanár,
a kémiai tud. doktora, tudományelemzési programigazgató
- Csapodi Csaba, c. egyetemi tanár,
az irod. tud. doktora
- Endrei Walter,
a történelemtud. doktora
- Finta József,
akadémikus
- Garas Klára,
akadémikus
- Gáspár Rezső,
akadémikus
- Hamos Zsolt,
akadémikus
- Marton János,
a biológiai tud. (informatika) kandidátusa
- Márta Ferenc,
akadémikus
- Rózsa György, c. egyetemi tanár,
a közgazdaságtud. (informatika) doktora,
az MTAK főigazgatója
- Ujfalussy József,
akadémikus
- Vámos Tibor,
akadémikus
- Vekérdi László,
az MTAK tudományos tanácsadója

Az intézmény vezetői:

Rózsa György, főigazgató
a közgazdaságtud. (informatika) doktora,
c. egyetemi tanár (ELTE/BTK)
Domsa Károlyné, ügyvezető főigazgatóhelyettes
Galgóczy Nóra, gazdasági igazgató

A Könyvtár szervezete:

1/ Főigazgatói Titkárság

- Könyvtárgépesítési Titkárság és Számítóközpont
vezetője: Bánhegyi Zsolt
- Kutatóintézeti könyvtári ügyek
- Személyzeti nyilvántartás (utazások és látogatások szervezése)
- Belső ellenőrzés

2/ Szerzeményezési Osztály

vezetője: Murányi Lajos

3/ Nemzetközi Csereszolgálat

vezetője: Domsa Károlyné

4/ Bibliográfiai Leíró és Katalógusszerkesztő Osztály

vezetője: Gáspárné Monostori Judit

5/ Szakozó Osztály

vezetője: Darabos Pál

6/ Olvasószolgálati Főosztály

vezetője: Vítályos László

- Központi Olvasószolgálati Osztály
vezetője: Pétervári Lászlóné
- Számítógépes Referenz Szolgálat
vezetője: Klein Ágnes
- Törökbálinti Raktár
vezetője: Bacskó Antal
- Könyvkötészeti Csoport
vezetője: Tódor Katalin
- Gyorsmásoló Szolgálat
mb. vezetője: Tarcsai Mihályné

7/ Folyóirattár

vezetője: Büky Béláné

8/ Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye

vezetője: F. Csanak Dóra, az irodalomtud. kandidátusa

- Kézirattár
vezetője: F. Csanak Dóra
- Régi Könyvek Gyűjteménye
vezetője: Ritoók Zsigmondné

9/ Keleti Gyűjtemény

vezetője: Apor Éva, a nyelvtud. kandidátusa

10/ Akadémiai Levéltár

vezetője: Hay Diana

11/ Tudományelemzési Program

vezetője: Braun Tibor, a kémiai tud. doktora, c. egyetemi tanár (ELTE/TTK),
tudományelemzési programigazgató

12/ Mikrofilm és Fotólaboratórium

mb. vezetője: Balázs Péterné

13/ Gazdasági Hivatal

vezetője: Galgóczy Nóra, gazdasági igazgató

– Pénzügyi Csoport

vezetője: Czeglédi Katalin, gazdasági igazgatóhelyettes

– Számviteli Csoport

vezetője: Pásztor Lajosné

– Bér- és Munkaügyi Csoport

vezetője: Koronváry Miklósne

– Üzemeltetési Csoport

vezetője: Darvas Tiborné

Az MTA Könyvtár adminisztratív keretébe tartozik:

14/ Lukács Archívum és Könyvtár

igazgatója: Sziklai László, a filozófiai tud. doktora, egyetemi tanár (ELTE/BTK)

A Könyvtár felügyelete:

A *főigazgató* közvetlen irányítja a Titkárság munkáját, felügyeli a különgyűjteményeket és a Tudományelemzési Programot (8, 9, 10, 11. pont alattiakat és adminisztratív vonatkozásban a 14. pont alattit), mellérendelt vezetők a főigazgatóhelyettes és a gazdasági igazgató.

Az *ügyvezető főigazgatóhelyettes* felügyeli a közvetlen könyvtári tevékenységet folytató osztályokat (2–7, 12. pont alattiak). A gazdasági igazgató közvetlenül irányítja és felügyeli a 13. pont alatti Hivatal tevékenységét.

Közalkalmazotti Tanács

Tagjai:	Babus Antal elnök
	Balázs Péterné elnökhelyettes
	Gregorovicz Anikó
	Haffner Rita
	Kosztadinov Anikó
	Rajna Ervinné
	Rózsáné Nagydiósi Stella

Az MTAK-ban működik egy a KKDSz-hez tartozó *szakszervezeti bizottság*, melynek titkára Nemesné Szabó Katalin.

2. Létszám

	Főfoglalkozásúak				összesen fő
	Állandó				
	Könyvtár	Magy. kort.	Informatika	Lukács Arch.	
1995. jan. 1-én a létszám:	124	1	15	9	149
évközi belépés, átsorolás	7				7
évközi kilépés	11				11
1995. dec. 31-én a zárólétszám:	120	1	15	9	145
Részfoglalkozásúak munkaóra alapján					
visszaszámított létszáma 1995. dec. 31-én	17		1		18
Részfoglalkozásúak tényleges létszáma	28		1		29

3. Végzettség, szakképzettség

(1995. dec. 31-én állományban lévő főfoglalkozásúak)

Tudományos fokozat iskolai végzettség	1994	1995
tud. doktora	3	3
kandidátus	5	5
egyetemi, főiskolai végzettség	87	84
középiskolai végzettség	40	41
alsófokú iskolai végzettség	22	20
Könyvtárosi szakképzettség:		
felsőfokú iskolai képzésben	54	71
középfokú szakképzettség	9	10
Szakképzésben résztvevők		
főiskolai képzésben (könyvtári szakon)	–	1
egyetemi, könyvtári szaktanfolyamon	19	–
középfokú könyvtárosképzésben	1	–

4. Bérezés, jutalmazás

Nyelvpótlékot kapott (újonnan)	2 fő	
I főre jutó havi átlagbér:		
– főfoglalkozásúak		42.900.– Ft/hó
– részfoglalkozásúak		25.400.– Ft/hó
– nyugdíjasok		22.200.– Ft/hó
– mellékfoglalkozásúak		11.800.– Ft/hó
13. havi fizetés átlaga		31.500.– Ft/hó
Jubileumi jutalomban részesült	11 fő	

II. ÁLLOMÁNYGYARAPODÁS, KIADVÁNYCSERE

Az 1995. évi állománygyarapodás összességében meghaladta az 1994. évi hasonló számadatot. A költségvetés szűk volta, a forintleértékelés, a vámpótlék bevezetése, a folyamatosan növekvő árak mellett mindez jelentős ajándékkalkációk, alapítványi pénzek segítségével vált lehetségessé.

Az 1995. évi gyarapodást, a 2 milliót meghaladó állomány részleteit a II/1. táblázat foglalja össze, a gyarapodás tematikus megoszlása a II/2. táblázaton követhető nyomon.

A gyarapodási adatok azt mutatják, hogy az előző évekhez viszonyítva a beszerzés módjainak arányai lényegesen megváltoztak. Felére esett vissza a *vétel* útján beszerzett könyvek száma, jóllehet vételes gyarapodásként szerepelnek a statisztikában, nem a beszerzési keretből, hanem a CEU 10.000 dolláros adományából vásárolt kötetek, valamint a „Pro Bibliotheca” Alapítvány anyagi támogatásával (9999 DM) beszerzett német életrajzi lexikon-gyűjtemény microfiche kiadása. A vétel aránya mindössze 10 %-ot képviselt a könyvbeszerzésben, a rendelkezésre álló pénzügyi keret minimális rendelés feladását tette csak lehetővé.

A vétel útján beszerzett 608 folyóirat közül 150 folyóirat előfizetéséről kényszerült lemondani anyagi okok miatt a Könyvtár, néhány esetben még olyan folyóiratok előfizetését is meg kellett szüntetni, ami az országban unikális példány volt. E kedvezőtlen körülmények folytatódása a meglévő állomány szakmai színvonalának csökkenését eredményezi, ami az országos információellátást sújtja.

1995-ben összesen 4.350 kötet periodikum került állományba, ami 14 %-kal kevesebb az előző évinél. Újonnan csak 75 folyóirattal gyarapodott a gyűjtemény, ami 4,7 %-kal kevesebb az előző évinél. Vétel útján mindössze 2 új folyóirat előfizetésére volt fedezet. A kedvező tapasztalatok birtokában a Könyvtár a külföldi folyóiratok beszerzését változatlanul a Swets cégen keresztül bonyolította le.

Az idei szám adatok is alátámasztják azt a tényt, hogy az állomány alakulásának változatlanul legjelentősebb meghatározója a *cseretevékenység*. 1995-ben 74-gyel csökkent a cserekapcsolatok száma és 21 új kapcsolat létesült, így jelenleg 75 állam 1218 intézményével (L. II/6.) folyik kiadványcsere. A cserében érkező könyvek a gyarapodás 36,3 %-át tették ki, a Sorbonne disszertációkon kívül mintegy 5.000 kötet érkezett a csere keretében, ebből állományba került 4.152 kötet. A cserében érkezett kötetek becsült értéke meghaladja a 11 millió forintot. Mintegy 600 kötettel csökkent a kiküldött egységek száma (L. II/5.), mivel részben könyvet rendszeresen csak a csere szempontjából fontos partnerek kaptak, részben mivel csökkent a külföldi érdeklődésre számotartó idegen nyelvű kiadványok száma is és a megjelent köteteknek az ára pedig irreális mértékben megnőtt az előző évhez képest.

Még hangsúlyozottabb a csere szerepe a folyóirat szerzeményezésben. 1995-ben ugyan 395 kötettel csökkent a cserébe beérkező folyóiratok száma, mindamelllett a cserés folyóiratok képezték az összes periodikum 63 %-át, mintegy 20 milliós becsült értékkel. A cserében beérkező könyvek, folyóiratok, Sorbonne disszertációk becsült értéke megközelíti a 34 millió forintot, míg a ráfordított összeg alig haladja meg a 22 milliót. A kulturális misszió kivétel, az Akadémia és a Könyvtár külföldi hírének növelésén túl, a cseretevékenység még mindig gazdaságosan működik.

Csere céljaira az Akadémiai Kiadónál megjelent könyvek mellett az Argumentum Kiadó, a Balassi Kiadó gondozásában megjelent könyvek, sorozatok, folyóiratok jönnek elsősorban számításba, de egyéb kiadók anyagának igénybevétele is szükséges a megszűnt vagy más kiadókhöz átkerült kiadványok pótlására.

A cseretevékenység velejárója a folyamatos revíziós munka, szem előtt tartva a megfelelő csereegyensúlyt, a Könyvtár állománygyarapítási érdekeit. Ennek megfelelően folytatódott az európai partnerek revíziója, továbbá néhány nagyobb cserepartnerrel való kapcsolat elemzése (pl. Peking,

Pozsony, Szófia – akadémiai könyvtárak; Torun, Krakó – egyetemi könyvtárak stb.). A revízió eredményeként 178 törülésre került sor a kardexben. Ez a szám negyede az 1994-ben törölt tételeknek. A csökkenés remélhetőleg azt jelzi, hogy az elmúlt évek politikai változásai kapcsán fellépő egyes kedvezőtlen jelenségek (intézmény és folyóirat megszűnés, cserekapcsolat felmondás) üteme csökkenőben van, stabilizáltabb keretek között folytatódik a csere.

A magyar szakirodalom könyv- és folyóiratbeszerzése a *kötelespéldány* szolgáltatáson alapul. Az egyre bizonytalanabbá váló szolgáltatás miatt azonban a többpéldányok mellett, már jelentős mennyiségben kellett vásárlás útján pótolni a kötelespéldányként elmaradt köteteket. Jóllehet kötelespéldányból 16 új magyar folyóirat került állományba az év folyamán, ugyanakkor azonban a rendszertelen szolgáltatás igen jelentős hiányt okozott a folyóiratállományban, a hiányzó számok pótlása komoly erőfeszítést kívánt.

Kiemelkedően magas, megközelítően duplája az 1994. évinél az *ajándékként* állományba került dokumentumok száma. Az ajándék könyvek esetében mintegy megháromszorozódott az előző év hasonló adata, köszönhetően a különböző ajándékkalkációknak, alapítványi segítségnek. A német kormány könyvajándék akciójának keretében (140.000 DM) 1.320 kötet, a Deutsche Forschungsgemeinschaft ajándékutalványa (5.000 DM) révén további 77 kötet német könyv beszerzésére nyílt lehetőség. A Budapesti Francia Nagykövetségtől 7.000 frank értékben nyílt lehetőség kiadványigénylésre, a francia kormány pedig a Guillaume Budé Társaság görög–francia ill. latin–francia nyelvű kiadásainak 650 kötetét ajándékozta a Könyvtárnak. (Az adomány másodpéldányai átkerültek a JPTE Klasszika-filológiai Tanszékére.) A Volkswagen Stiftung pedig két értékes könyvsorozatot juttatott ajándékként az intézménynek.

A gyarapodás módjára vonatkozó részletes számszerű adatokkal a Π/4. táblázat szolgál.

Az állomány teljességének érdekében hangsúlyos helyet foglalt el a szerzeményezési munkában a *reklamálás*. 1995-ben 1611 reklamálás (vétel, csere, kötelespéldány) került kiküldésre, melynek többsége eredménnyel járt.

Folytatódott a *duplum és főlépéldány* kijárlás. Elkészült egy jegyzék 300 tétellel, gépre került további 400 tétel és jegyzéken kívül 1425 kötet könyv került kijárlásra, amelyek iránt élénk egyetemi, akadémiai ill. egyéb intézményi érdeklődés nyilvánult meg. A folyóiratok esetében a kurrens külföldi duplumanyag közvetlen, személyes válogatás alapján került kijárlásra, melynek során 12 intézmény 363 címből 929 db duplumra tartott igényt. Az akadémiai cseretartalékból a Károli Gáspár Református Egyetem Könyvtárának és a JPTE újonnan alapított klasszika-filológiai tanszékének juttatott a Könyvtár könyveket és folyóiratokat.

A könyv és folyóirat alapgűjtemény állománygyarapítási munkájához kapcsolódik a *külön-gűjtemények* állományfejlesztési tevékenysége.

A *Kézirattár* megvásárolta Király István, Oltványi Imre és Oltványi Ambrus hagyatékát, Hegedűs Loránd hagyatékának fennmaradt részét, Várkonyi H. Dezső ismeretlen kéziratos munkáit, Kovalovszky Miklós gűjteményét, továbbá két Bartók-levelet. Ajándékként került a gűjteménybe Váczy Péter hagyatéka, Gunda Béla levelezése, Lakó György kéziratai, Szabolcsi Bence hagyatékának és Zádor Anna levelezésének kiegészítő része, két Vas István vers és egy Arany János levél. A Kézirattár állományát gyarapította a TMB által átadott 741 kötet disszertáció. A Régi Könyvek Gűjteménye 3 kötetet vett újonnan állományba.

A *Keleti Gűjtemény* állománygyarapítása mind a könyvek, mind a folyóiratok vonatkozásában a Könyvtár általános szintjén, szűkös keretek között folyt. 18 keleti folyóirat előfizetését kellett törölni.

A *Mikrofilmtár* állománygyarapodása ugrásszerűen megnőtt, annak köszönhetően, hogy megkezdődött az évek óta cserében, microfiche formában érkező, franciaországi disszertációk állománybavétele ill. egyidejű feldolgozása. Kolozsvári eredettel 57 mű mikrofilmje került újonnan

állományba. Saját előállításban a Ráday Gyűjtemény, az ELTE Egyetemi Könyvtár, valamint az MTAK Levéltárának és Keleti Gyűjteményének anyagából összesen 82.283 felvétellel gazdagodott a Mikrofilmtár.

A számítógépes adatbázisok, lézeroptikai lemezek gyarapodására is az anyagi nehézségek nyomták rá bélyegüket.

1995-ben az állománygyarapításra fordított összeg 43 947 000 Ft volt, melynek részletes adatait a XVI/1. táblázat foglalja össze.

1. Évi gyarapodás, állomány 1995. dec. 31-én

Dokumentum	állomány 1994. XII. 31-én	1994. évi gyarapodás	1995. évi gyarapodás	Törlés	állomány 1995. XII. 31-én
Könyv	1 047 498	9 921	11 450	274	1 058 674
periodika	311 418	5 034	4 350	3	315 765
kézirat	643 626	17 213	23 139		666 765
mikrofilm	24 380	540	1 930		26 310
összesen	2 026 922	32 708	40 869	277	2 067 514

2. Gyarapodás szakok szerint %

Szakcsoport	könyv		periodika	
	1994	1995	1994	1995
001 kutatásszervezés	0,02	0,01	—	—
0.2 általános művek, vallástörténet	6,78	6,96	10,8	10,9
1 filozófia, pszichológia	4,9	5,32	2,6	2,6
3 társadalomtudományok	9,1	9,22	14,1	12,5
5 természettudományok	10,8	12,97	27	26,5
6 alkalmazott tudományok	4,7	3,83	4,7	4,4
7 művészetek	3,9	3,48	2,7	2,8
80 nyelvtudományok	8,6	7,76	12	13,8
809 orientalisztika	6,2	7,73	10,1	8,7
82 irodalomtudomány, szépirodalom	28,8	25,79	7,3	8,9
9 földrajz, régészet, történettudomány	16,2	17,23	8,7	8,9
	100 %	100 %	100 %	100 %

3. Gyarapodás eredete (egység)

	Magyarország		Külföld		Összesen	
	1994	1995	1994	1995	1994	1995
könyv	3 754	4 059	6 167	7 391	9 921	11 450
periodika (köt.)	755	642	4 279	3 708	5 034	4 350
kézirat	16 500	23 137	713	2	17 213	23 139
mikrofilm	488	581	52	1 349	540	1 930
összesen	21 497	28 419	11 211	12 450	32 708	40 869

4. Gyarapodás módja

	könyv		periodika		kézirat		mikrofilm		összesen	
	1994	1995	1994	1995	1994	1995	1994	1995	1994	1995
vétel	2079	971	1122	922	9713	10735	13	1	12927	12629
csere	3460	4152	3145	2750	–	–	51	1349	6656	8251
kötelespéldány	3272	3516	629	533	–	–	–	–	3901	4049
ajándék	904	2631	138	145	7500	12404	–	–	8542	15180
akad. kiadvány	206	180	–	–	–	–	–	–	206	180
saját előállítás	–	–	–	–	–	–	476	580	476	580
összesen	9921	11450	5034	4350	17213	23139	540	1930	32708	40869

5. Nemzetközi kiadványcsere forgalom

Kiadvány fajta*	Küldött		Érkezett	
	1994	1995	1994	1995
könyv	3 196	2 569	4 074	4 991
periodika	4 985	3 555	3 361	2 878
mikrofilm	1	–	51	1 349

* kötet, évfolyam, ill. mű

6. Cserekapcsolatok

1994-ben 68 állam 1271 intézményével

1995-ben 75 állam 1218 intézményével

Europa

36 állam, 877 intézmény

Ausztria	44	Luxemburg	2
Belgium	42	Makedónia	2
Bulgária	7	Malta	1
Cseh Köztársaság	23	Moldova	1
Dánia	13	Nagy-Britannia	56
Észtország	5	Németország	139
Fehéroroszország	1	Norvégia	8
Finnország	25	Olaszország	116
Franciaország	60	Oroszország	23
Görögország	11	Portugália	3
Hollandia	13	Románia	38
Horvátország	24	Spanyolország	65
Írország	5	Svájc	23
Izland	3	Svédország	26
Jugoszlávia	20	Szlovákia	12
Lengyelország	49	Szlovénia	5
Lettország	3	Ukrajna	4
Litvánia	2	Vatikán Állam	3

Ázsia

22 állam, 165 intézmény

Ciprus	1	Libanon	1
Grúzia	1	Mongólia	2
India	20	Oman	1
Irak	2	Szingapur	2
Irán	5	Szíria	5
Izrael	11	Tadzsikisztán	1
Japán	80	Tajvan	1
Jordánia	1	Thaiföld	1
Kazahsztán	1	Törökország	16
Kína	4	Türkmenisztán	2
Koreai Közt.	6	Üzbegisztán	1

Afrika

4 állam, 11 intézmény

Dél-Afrikai Közt.	5	Tanzánia	1
Egyiptom	2	Tunézia	3

Amerika

11 állam, 148 intézmény

Argentína	5	Kuba	2
Brazília	6	Mexico	2
Chile	3	Peru	1
Costa Rica	1	USA	106
Kanada	15	Venezuela	2
Kolumbia	5		

Ausztrália, Oceánia

2 állam, 17 intézmény

Ausztrália	15		
Új Zéland	2		

III. KÖNYVTÁRGÉPESÍTÉS

Az elmúlt év legjelentősebb eredménye az ALEPH-adatbázishoz külső és nemzetközi elérés biztosító kommunikációs vonal kiépítése, az Internet-hálózatba való bekapcsolódás volt. Korábbi pályázati és beruházási források révén 1995 júliusára megteremtődtek a belépés feltételei és az év második felében fokozatosan kiépültek a munkatársak Internet-vonalai is. A korlátozott és csekély hatékonyságú X25-ös elérést (amely tartalék vonalként tovább működik) ezzel egy intenzívebb hálózati lehetőség váltotta fel, amely távoli belépések számára gyakorlatilag 24 órás hozzáférést nyújt, amellel fokozott segítséget jelent a könyvtárosi munkákhoz (külföldi könyvtári adatbázisok elérése, katalogizálás, szakozás stb. részére). Az MTA Aleph adatbázisába való Internet-belépések (Gopher, telnet stb.) száma átlagban kb. 100 havonta, és az eltöltött időtartam 1995. júliustól december végéig 156 órát tett ki. Kezdeményeztük egy gyorsabb telekommunikációs vonal, a digitális bérelt vonal kiépítését a SZTAKI és az MTAK között: erre a HUNGARNET segítségével 1996 elején fog sor kerülni.

Az MTA Könyvtára Aleph adatbázisa tovább épült, az eredetileg nyers rögzítésű ORL albbázis kb. 80 százaléka már átkerült revízióval vagy a törzsbázist jelentő MTA-ba, vagy az előzetes revízióval készült M86 albbázisba. Az MTA-M86 albbázisok együttes nagysága kb. 110 ezer rekord, míg az ORL-albbázisban kb. 15 ezer revízió nélküli rekord van. Az ORL-albbázis végső kiiktatását 1996. év második felére tervezzük. A disszertációs albbázis (DIS) feltöltése az 1995. évi adatokkal folyamatosan megtörtént. (Nagysága kb. 16 ezer rekord.) A Pázmány Péter Katolikus Egyetem ékírásos adatbázisa, az EKI albbázis további feltöltése révén kb. 40 ezer rekord kereshető ebben az albbázisban.

Az elmúlt év során az állandó jellegű adatválogatási, rendezési és nyomtatási munkák (kataloguscédulák nyomtatása folyamatosan stb.) mellett különféle szempontú leválogatásokat végeztünk az egyes osztályok részére: az OSZK KC részére kb. 8 ezer rekord nyomtatása; a DIS 1994-es növekménye tudományonkénti válogatásban; a DIS 1994–95-ös orvostudományi anyaga; a DIS raktári számainak átszervezése; a Mikrofilm-tár évi növekményének leválogatása, kinyomtatása; az ORL-ból revideált anyagok betöltése az M86-ba. Más osztályok számára számítógépes munkálatokkal kapcsolatos (ALEPH-en belül ill. PC-khez) kiegészítő programokat készítettünk (Folyóirat és Szerzeményezés részére nyomtatási program, Folyóiratolvasó PC-jén menürendszer a CD-ROM-ok használatához stb.) Az ALEPH-bázisba került új könyvek tárgyi felosztású gyarapodási jegyzékeiből 1995-ben elkészült az 1993. II. félév, 1994. teljes év, 1995. I. félév.

Az év folyamán közreműködtünk az 1995. márciusi IFF pályázatban, ahol a régi könyvek adatbázisa, ill. az ősnymtatványok adatbázisa kiépítésére a Kézirattár kapott támogatást. Önállóan két pályázatot adtunk be: 1995 szeptemberében az NIIF-hez az MTAK online katalógusának visszamenőleges (1980–1985) bővítésére, amelynek során 2 millió Ft-ot nyertünk, és 1995 novemberében az NKA-hoz (meghívásos pályázat), amelynek révén szintén 2 millió Ft-ot kaptunk retrospektív konverziós tevékenységre. Ezek a munkák csak 1996 során fognak elkezdődni.

Folytatódott az ALEPH-fel kapcsolatos olvasói elérés tökéletesítése (magyar és angol nyelvű online és nyomtatott kalauzok, találati halmaz Email-címre való küldése); a munkatársak részére is oktatást tartottunk. Előkészületek történtek a folyóirat modul beindítására: az ALEPH rendszerbe konvertálás céljából 1995 decemberében megkaptuk az NPA-ban szereplő saját kurrens külföldi folyóiratanyagunk ISO-formátumú rekordjait.

IV. FELDOLGOZÁS, KATALÓGUSÉPÍTÉS

A számítógépes feldolgozás során az év folyamán összesen 13.265 db könyv katalogizálása történt meg. Ebből 8242 volt a modern könyv, 411 a részcímes periodika és 4612 az őrlapok alapján készített bibliográfiai rekord.

A katalogizáló munkával párhuzamban elkészült 8550 mű osztályozása, 136 rekatalogizált mű ETO jelzeteinek bevitelére és 2687 őrlapfelvétel szakjelzeteinek ellenőrzése és bevitelére az ALEPH rendszerbe. Ugyancsak betáplálásra került a rendszerbe az ETO rövidített kiadásának a tárgymutatója, mintegy 70.000 tárgyszóval. A tárgyszóval jelzett téma és az ennek megfelelő ETO jelzet egyetlen képernyőn található meg a rendszerben.

A folyóirat feldolgozás során 75 új címfelvétel készült, s ezek szakozása is megtörtént. Továbbá 1090 kötetnyi, 890 címből álló periodika-anyag retrospektív feldolgozására került sor. Jó útemben haladt a részcímes periodikák feldolgozása, felszámolva a restanciát, az új anyag átadása és feldolgozása folyamatossá vált.

Az NPA számára megtörtént az 1995. évi adatszolgáltatás, s az adatbázis teljes anyagának, 5850 címnek a kardex-szel való egybevetése. E revízió eredményeként többszáz változásról kapott pótlólag jelzést az NPA és megteremtődött annak a lehetősége, hogy az adatbázis folyóiratállományunk változásait naprakészen tükrözze.

A Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteményében befejeződött Brisits Frigyes, Hankiss János, Pilinszky János, Rózsahegyi György hagyatékának feldolgozása. Folyamatban van Aczél György és Molter Károly, megkezdődött Király István hagyatékának a feldolgozása.

Befejeződött az ősnymtatványok egyedi analitikus leírása, folytatódott a régi könyvek feldolgozása. A feldolgozó munka korszerűsítését tették lehetővé a Nemzeti Kulturális Alapnál az ősnymtatványok ill. régi könyvek számítógépes feldolgozására benyújtott sikeres pályázatok. Az elnyert 500.000 Ft-os összegből megtörtént a megfelelő gép, a szoftverek installálása, s megindult az adatok próbaszintű bevitelére.

A kéziratok katalogizálása párhuzamosan hagyományos írógépen és számítógépen történt, a rendelkezésre álló számítógép kapacitás függvényében. 1995-ben a kéziratok több mint a felének a feldolgozása számítógépen történt. A gépbe került címleírások printelve bekerültek a hagyományos cédulakatalógusba is, hogy egyszerűsítse a katalógushasználatot. A disszertáció adatbázisba kerültek a TMB-től ill. a Doktori Tanácstól az év folyamán érkezett kandidátusi és doktori disszertációk.

A Keleti Gyűjteményben elkészült 1100 mű címleírása és szakozása. Ezzel egyidejűleg az őrlap-bázisból át lett emelve az MTA bázisba mintegy 1100 tétel, a címleírás és szakozás teljes revíziójával. Egyedi feladatként került sor a régi „Keleti Irodalom” szakraktárrevíziójára.

Az izraeli–magyar közös vállalkozásban tervezett geniza-katalogizálás és kiadás ügyében nem történt előrelépés az év folyamán. A szükséges előmunkálatok az MTAK részéről megtörténtek, a teljes anyag mikrofilmje kiküldésre került Jeruzsálembe. Az izraeli fél azonban még nem kezdte meg a munkát, mert nem tudott anyagi forrásokat teremteni a geniza-katalogizálás munkálataihoz.

A mikrofilmtári anyag feldolgozása MicroIris programmal készül, a francia disszertációk szakozása az ETO alapján történik. Tekintve, hogy a Mikrofilmtár nem áll közvetlen kapcsolatban a központi számítógéppel, a használok tájékoztatását az ETO főszámok szerint összeállított gyarapodási jegyzékkel tervezik megoldani.

Valamennyi részlegre kiterjedő feldolgozó munka számszerű adatairól a IV/1. táblázat informál.

Katalógusépítés

A hagyományos szakkatalógus építése 1995-ben lezárult, az új állomány szakrend szerinti keresése csak számítógépen, az online katalógusban végezhető. A szerzői cédulakatalógus építése tovább folytatódik. Az online katalógus 5 OPAC-terminálon érhető el és a következő alábbiakat tartalmazza:

MTA – kurrens könyvek, rendelési állomány – kb. 45,000 rekord
M86 – 1986–1992 közötti könyvállomány – kb. 60,000 rekord
ORL – 1986–1992 közötti revideálatlan állomány kb. 10,000 rekord
DIS – 1953–1995 közötti disszertációk anyaga – 16,900 rekord
EKI – 1940–1990: ékírástos irodalom bibliográfiája – 40,000 rekord

1. Címleírás, osztályozás

	címleírás		osztályozás	
	1994	1995	1994	1995
modern könyv (mű)	7 189	8 242	7 540	8 550
periodika (főle)	120	75	120	75
keleti könyv (mű)	1 100	1 100	1 100	1 100
keleti periodika	16	4	–	–
kézirat (db)	17 213	23 139	–	–
régi könyv (mű)	832	314	–	–
mikrofilm (mű)	540	1 930	–	1 290
periodikák retrospektív feldolg. (köt.)	1 147	1 090	–	–

V. OLVASÓSZOLGÁLAT

Az olvasók száma az előző évihez képest alig változott, a forgalom további növekedésének természetes akadályá az olvasóterem befogadóképessége, aminek a telítettsége állandósult. A használók tudományos fokozat és foglalkozás szerinti megoszlásában lényeges változás nem történt, továbbra is magas az egyetemi hallgatók aránya, a központi olvasószolgálatnál mintegy 78 %-ot tesz ki. (L. V/2, V/3.) Az egyetemisták többségét az ELTE BTK, a CEU, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, a Láthatatlan Kollégium és a Collegium Budapest hallgatói adják. A központi könyv, és folyóirat olvasótermen kívül, a Keleti Gyűjtemény olvasóterme is maximális látogatottságot ért el.

Míg az olvasók száma számottevően nem változott, a használat intenzitása ugyanakkor növekedett. A szolgáltatási alkalmak száma (L. V/4.) a könyvek, folyóiratok, keleti könyvek vonatkozásában mutat emelkedést, ezzel párhuzamosan növekedett az állományhasználat, az igénybevett dokumentumok száma is. (L. V/5.)

Az állomány fokozott igénybevételével állandósult probléma a kézikönyvek, a kötelező irodalomként megadott kötetek elhasználódása, ugyanakkor pótlásukra nincs anyagi lehetőség. Az olvasói kiszolgálást – lévén az egyetemisták túlsúlyban – zavarja, hogy a Könyvtár 1 példányos állománnyal rendelkezik. A tömeges igényeknek a raktári nyitvatartási idő sem felel meg, a raktári rend fenntartása is nehézségekre ütközik a nagy forgalom miatt.

A kölcsönzés (L. V/4, V/5.) igénybevétele lényeges változást nem mutat 1994-hez képest, a *könyvtárközi kölcsönzés* (L. V/6.) kis mértékben csökkent, de változatlanul országos viszonylatban a forgalma kiemelkedő jelentőségű. Folyamatos reklamálással folyt a kölcsönzési tartozások behajtása, sajnos csak részleges eredménnyel. Az elvesztett könyvekért pénzbeni megváltásként 63.166 Ft-ot fizettek a kölcsönzők.

1995. április 1-től a Könyvtár szerény, mondhatni jeleképes beiratkozási és könyvtárközi kölcsönzési díjtételeket állapított meg szolgáltatásai fejében. Főigazgatói utasítás formájában került összeállításra az 1996. március 1-én életbelépő könyv- és folyóiratgyűjtemény új használati szabályzata, mely rögzíti a használók körének, az állomány használatának, a különböző szolgáltatások igénybevételének feltételeit és lehetőségeit.

A Mellon Alapítvány 43.000 USA \$ értékű adományából állományvédelmi célból felszerelésre került a központi olvasóteremben egy riasztórendszer és ehhez kapcsolódva megtörtént a segédkönyvtár köteteinek, a szabadpolcos kurrens folyóiratoknak biztosító címkékkel való ellátása. Ugyancsak a fent említett alapítványi pénzből vásárolt a Könyvtár, olvasótermi elhelyezésre, egy nagyteljesítményű, pénzbedobós és a könyveket kímélő xeroxgépet a helybeli olvasói xerox-igények kielégítésére.

1. Könyvtár használói (fő)

	1994	1995
Beiratkozott olvasók száma	12 167	11 759
ebből napijegy	3 846	5 163
ebből kézirattár	712	652

2. Használók tudományos fokozat és foglalkozás szerinti megoszlása %

	KP. Olvasószolgálat		Folyóíráttár		Kézíráttár	
	1994	1995	1994	1995	1994	1995
MTA rendes és levelező tagja	0,52	0,54	0,5	0,5	0,6	0,8
egyetemi tanár, tudományok doktora, kandidátus	12,39	13,20	5,6	5,6	11,5	11,4
egyetemi oktató (docens, adjunktus, tanársegéd)	6,54	6,52	7,3	7,0	12,2	10,5
tudományos kutató, aspiráns	12,48	10,96	16	13,5	14,6	17,3
nem főfoglalkozású kutatók (orvos, mérnökök, szerkesztők, könyvtáros stb.)	11,63	10,62	25,3	14,4	26,5	25,1
egyetemi hallgató	54,48	56,90	42,9	58,3	27,4	28,1
egyéb	1,96	1,26	2,4	0,7	7,2	6,8
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

3. Központi Olvasószolgálat használóinak megoszlása a használat módja szerint %

	Helyben	Kölcsön
akadémikus	0,06	1,80
tudományok doktora	0,58	11,02
kandidátus	2,38	29,84
egyetemi oktató	3,29	15,25
tudományos kutató	3,38	8,45
ösztöndíjas	5,02	9,43
nem főfogl. kutató	5,46	2,35
könyvtáros	0,82	20,01
egyéb	1,05	1,83
egyetemi hallgató	77,96	-
	100 %	100 %

4. Szolgáltatási alkalmak

Dokumentumfajta	helybenolvasás		kölcsonzés		Reprog. szolg. (xerox foto)		konkrét adat összesen		szabad polcos használat (becsült adat)	összesen (konkrét + becsült adat)	
	1994	1995	1994	1995	1994	1995	1994	1995		1995	1994
modern könyv	25 328	30 634	16 467	16 587	1 293	1 197	43 088	48 418	4 200	47 258	52 618
periodika	9 196	10 773	236	235	11 551	11 077	20 983	22 085	3 266	23 580	25 351
kézirat, régi könyv	1 708	1 404	12	21	316	252	2 036	1 677	–	2 036	1 677
keleti könyv, kézirat, periodika	2 696	4 169	549	547	–	–	3 245	4 716	4 169	5 941	8 885
mikrofilm	305	238	16	17	–	–	321	255	–	321	255
	39 233	47 218	17 280	17 407	13 160	12 526	69 673	77 151	11 635	79 136	88 786

24

5. Állományhasználat (egység)

Dokumentumfajta	helybenolvasás		kölcsonzés		Reprog. szolg. (xerox foto)		konkrét adat összesen		szabad polcos használat (becsült adat)	összesen (konkrét + becsült adat)	
	1994	1995	1994	1995	1994	1995	1994	1995		1995	1994
modern könyv	42 797	57 640	26 042	24 127	1 293	1 197	70 132	82 964	257 105	298 664	340 069
periodika	65 096	75 608	634	472	11 551	11 077	77 281	87 157	53 865	123 261	141 022
kézirat, régi könyv	70 847	70 854	148	36	11 384	10 114	82 379	81 004	12 120	92 559	93 124
keleti könyv, kézirat, periodika	11 719	10 439	549	547	–	–	12 268	10 986	20 845	25 748	31 831
mikrofilm	642	442	139	76	447	193	1 228	711	–	1 228	711
	191 101	214 983	27 512	25 258	24 675	22 581	243 288	262 822	343 935	541 460	606 757

6. Könyvtárközi kölcsönzés

	kölcsönadás		kölcsönvétel	
	1994	1995	1994	1995
belföldi viszonylatban	1 855	1 630	11	15
külföldi viszonylatban	32	46	138	123
összesen	1 887	1 676	149	138

VI. RAKTÁROZÁS, ÁLLOMÁNYVÉDELEM

1. Raktározás

Az Arany János utcai raktárak az év folyamán beteltek, ezért ennek tehermentesítésére 30.000, 1956–1959 között feldolgozott kötet került kiszállításra a törökbálinti raktárba. Ebben a raktárban vannak elhelyezve a 100, 800 és 900 ezres jelzetű kötetek és ide kerülnek folyamatosan a legreggbbi állományrészek, hogy a helybeli raktárrészek helyet adjanak az újabb állománynövekedésnek. Évi kb. 10.000 kötetes gyarapodás mellett, mintegy 3 évre biztosított a helybeli raktárban a férőhely. A törökbálinti raktár az olvasói kérések kiszolgálása mellett gondozta az akadémiai tartalék anyagát és folytatták a tartalék apasztását.

Problémaként merült fel változatlanul, hogy a raktár páratartalma nem felel meg a könyvhygiéniai kívánalmaknak, a székház tömörraktárában pedig a gördülő állványok meghibásodása okoz gondot. A székház rekonstrukciós munkálatai során a Kézirattár és a Keleti Gyűjtemény raktárrészeit érte károsodás.

2. Állományvédelem

Örvendetes tény, hogy 1995-ben beindult a genizák restauráló programja a Getty Alapítványtól elnyert 15.750 \$ pályázati összeg segítségével. Az év folyamán 529 geniza-fragmentum restaurálása történt meg. Egyébként az előző évről áthúzódóan csak egyetlen keleti kézirat restaurálására nyílt anyagi lehetőség.

A Kézirattár anyagából restaurálásra került 1 kódex, 3 ósnyomtatvány, 6 régi magyar nyomtatvány, 1 antikva és 17 levél. A restauráló munkát anyagilag támogatta a „Pro Bibliotheca” Alapítvány. Az év végén sikeres pályázatot nyert restaurálásra az intézmény a Nemzeti Kulturális Alapnál.

Az állományvédelem megerősítését jelzi az olvasótermi biztonsági rendszer felállítása mellett, hogy a Keleti Gyűjtemény valamennyi helyisége védőfóliázást kapott és a kéziratok elhelyezésére szolgáló szoba üvegtörés jelzővel és falbontás érzékelővel lett felszerelve.

3. Kötészet

A nagyobb használat arányában sajnos nőtt a kötetlen könyvek száma, jóllehet a könyvkötészet teljesítménye meghaladta az előző évit, annak ellenére, hogy a kedvezőtlen bérezés miatt nem tudják a rendelkezésre álló létszámot betölteni.

Az állomány karbantartását szolgáló kötészet évi teljesítményét az alábbi táblázat részletezi:

	Könyvtár számára	akadémiai szervek számára
kötés		
-ragasztott	3 971 kötet	143 kötet
-fűzött	700 db	
-aranyozott bőr	47 "	
doboz, téka, mappa	57 "	
számozás	–	
napló	6 "	
név és tábla aranyozás	–	
disszertáció számnyomás	1 800 "	

VII. INFORMÁCIÓELLÁTÁS

A Könyvtár gyűjteményeire, adatbázisaira támaszkodva biztosítja az információellátást az akadémiai kutatás számára és meghatározó szerepet tölt be az országos információs szolgáltatásban, valamint a felsőoktatás információ igényeinek a kielégítésében.

Hagyományos tájékoztatás, kutatásszervezési dokumentáció

Az intézmény a hagyományos tájékoztatómunka keretében akadémiai és egyéb belföldi és külföldi kéréseknek megfelelően adott bibliográfiai összeállításokat, végzett irodalomkutatást, írásban információt adott a feltett kérdésekre, megválaszolta a referenzs kérdéseket, felvilágosítást adott a könyvtári állományra ill. annak használatára vonatkozóan. Gyarapodott a központi segédkönyvtár, külön figyelmet érdemel mint új információs forrás a Deutsche Biographische Archiv című, a német életrajzi lexikonok kumulatív microfiche kiadása, valamint a Mikrofilmtárban microfichen hozzáférhető „Forrásgyűjtemény a francia forradalom kutatásához”, a hozzátartozó ikonográfiai videodiszkkal.

A kutatásszervezési dokumentációs munka során folytatódott a téma bibliográfiai gyűjtése, az anyagnak évkönyvként tervezett megjelentetése azonban anyagi okok miatt elmaradt. Célszerűbbnek látszott a bibliográfiát adatbázisként építeni tovább, amelynek feltételei most vannak kialakulóban.

Az MTA belső tagjai publikációinak bibliográfiáját tartalmazó adattár az év folyamán 1832 téttel gyarapodott, s bekérésre került az MTA külső tagjai publikációinak címanyaga. Az akadémikus bibliográfia is MicroIstis programmal adatbázis formájában fog tovább gyarapodni.

Számítógépes szakirodalmi információ

1995-ben a Számítógépes Referenzs Szolgálat öt szolgáltatástípusban végzett számítógépes szakirodalmi szolgáltatást az *Institute for Scientific Information (ISI)* Science Citation Index adatbázis alapján. Pénzügyi okok miatt, amelyeket szakmai megfontolások is alátámasztottak a SCI adatbázis heti mágnesszalagos változata helyett a szolgáltatás alapját a Science Citation Index with Abstracts CD-ROM Ed. változat képezte és a heti szolgáltatás havi szolgáltatássá alakult át.

Floppy lemezre rögzített szolgáltatásként – adatbáziskezelő és konvertáló programmal együtt – 54 profil készült. Konvertáló programból 2 megrendelést elégitett ki az osztály.

Az év során 4 új ASCA profil készült 121 keresőkérdéssel. Az új profilokkal együtt havonta 173 db ASCA profil futott 138 fő számára, melyekből 48 téma floppy ASCA formában jutott el a megrendelőkhöz.

Folyóirat tartalomjegyzékfigyelés keretében 185 db figyelés történt 152 féle folyóiratból. Ezt a szolgáltatást 31 fő vette igénybe, közülük 1 floppy lemezre rögzítve rendelte meg a szolgáltatást.

Publikációs tevékenység, ill. idézettségfigyelésre 35 fő fizetett elő 178 névre.

A szolgáltatások évi előfizetési árai a 2. táblázatban található. Az árak az előző évihez képest nem emelkedtek. A heti gépi szakirodalmi szolgáltatások teljes árbevétele 1995-ben: 3 902 880,- Ft (1994-ben: 5 394 280,- Ft).

1995-ben 179 fő vette igénybe a heti gépi szolgáltatásokat, szemben az 1994. évi 246 fővel. Főhatóságok szerinti megoszlásuk a 3. táblázatban található.

A CD-ROM adatbázisokból történő szolgáltatásokat (Agricola, Analytical Abstracts, DAO, INIS, Medline, Pascal, SCI, SSCI) mind előfizetéses, mind alkalmi keresési rendszerben vették igénybe. A különböző adatbázisokat egységes áron lehetett előfizetni. Az év során csökkent az előfizetett CD-ROM adatbázisok száma. 1995-ben összesen 246 óra keresési időt vettek igénybe, melyből 386.125,- Ft bevétel származott.

1. Előfizetők száma és a szolgáltatás típusainak megoszlása – SCI

	1994	1995	1994	1995
A. Folyóirat tartalomjegyzék	40 fő	31 fő	300	185 db folyóirat
			248	152 fajta
B. ASCA témafigyelés	183 fő	138 fő	233	173 profil
C. Publikációs tevékenység ill. idézettség figyelés	45 fő	35 fő	244	178 név

2. Szolgáltatások előfizetési árai – SCI

Folyamatos havi szakirodalmi szolgáltatások:

(Az előfizetési árakat +25 % ÁFA terheli)

A.) Témafigyelés

	Évi előfizetési díj
1.) 12 havi ASCA: (printout vagy floppy, összefoglaló nélkül)	18 000
2.) 12 havi kombinált ASCA: (floppy+printout)	25 200
3.) 12 havi ASCA: printout összefoglalóval	54 000
4.) 12 havi ASCA: floppy összefoglalóval	28 200
5.) 12 havi kombinált ASCA:	
(1.+4.=összefoglaló nélküli printout+floppy összefoglalóval)	30 000

B) Folyóirattartalomjegyzék figyelés

	Ft/folyóirat
1.) Az adatbázisban feldolgozott mintegy 3200 folyóirat esetén	1 320
2.) 81 db terjedelme, megjelenési gyakorisága miatt kiemelt folyóirat esetén	2 040–4 800
3.) Floppy lemezen szolgáltatva	2 040–7 080

C) Publikációs tevékenység-, ill. idézettségfigyelés

	Ft/név
1.) Szerzők publikációs tevékenysége	1 320
2.) Intézmények publikációs tevékenysége	4 200
3.) Szerzők idézettsége	1 320
4.) Megadott közlemény idézettsége	840
5.) Floppy lemezen szolgáltatva	2 040

A floppy lemezes szolgáltatásokhoz konvertáló program:

(egyszeri alkalommal) 10 000

A különféle CD-ROM adatbázisok használata

Ft/óra

1.) Alkalmoszerű használat díja:	átutalással	1 800
	készpénzfizetés esetén	1 500
2.) Előfizetési díjak:	6 hónap (5 óra keresés)	7 500
	12 hónap (10 óra keresés)	13 000

3. Előfizetők főhatóság szerinti megoszlása – SCI

Főhatóság	Előfizető	
	fő	%
Népjóléti Minisztérium	53	29,6
Egyetemek	20	11,18
Kórházak	26	14,52
Egyéb intézmények	4	2,23
Egyéni előfizetők	3	1,67
MTA Kutatóintézetek	43	24,02
Művelődési Minisztérium	34	19,0
Egyetemek	28	15,65
Főiskolák, oktatási intézmények	6	3,35
Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium	30	16,77
Egyetemek	13	7,27
Kutatóintézetek	13	7,27
Egyéb intézmények	4	2,23
Különböző tárcák	19	10,61
Üzemek, vállalatok	14	7,82
Kutatóintézetek	3	1,67
Egyéb	2	1,12
Összesen:	179	100

4. CD-ROM adatbázisokból történt szolgáltatások

Teljesített disszertáció megrendelések	– db	– Ft	– fő
Előfizetett CD-ROM keresések	40 óra	54 000 Ft	5 fő
Alkalmi CD-ROM keresések	206 óra	332 125 Ft	122 fő
Összesen	246 óra	386 125 Ft	127 fő

5. CD-ROM bemutatók, tájékoztatók

Csoportok	Alkalom	Össz. idő
FIT bemutató (60 fő)	1	3 óra
Könyvker. Középisk. csop.	2	6 óra
ELTE hallgatók (3 fős csoportban)	17	77 óra
Külföldi vendégek	8	25 óra
Egyéni bemutatók	16 fő	31 óra
Összesen:	44 alkalom	133 óra

VIII. AZ AKADÉMIAI INTÉZETI KÖNYVTÁRAK

A Magyar Tudományos Akadémia Ügyrendjének Asz. 54. §/3. pontjában (Akadémiai Értesítő, 1995. 7. sz. 119. p.) foglalt új jogi szabályozás automatikusan hatályon kívül helyezte az MTA intézeti könyvtári hálózat működését korábban szabályozó elnöki és főtitkári határozatokat. (MTA Elnökének 3/1960 MTA /A. K. 2./ sz. és 13/1960 MTA /A. K. 20./ sz. utasítása; MTA Főtitkárának 17/1972 /A. K. 20./ MTA-F. sz. és 11/1974 /A. K. 18./ MTA-F. sz. utasítása.)

A jogszabály az intézeti könyvtárfelügyeletet pontosításra szoruló megfogalmazásban az MTA Könyvtári Bizottságára és vele együttműködésben az Akadémiai Kutatóhelyek Tanácsára ruházta. Ennek folytán a 13/1995 sz. főigazgatói rendelkezéssel megszűnt az MTA Könyvtár Hálózati és Módszertani Szolgálata.

Kívánatossá válik az MTA Könyvtár és az intézeti könyvtárak közti új, adminisztratív-mentes szakmai kapcsolatrendszer kialakítása. Az MTA Vezetői Kollégiumának 35./1995. nov.22./VK sz. állásfoglalása kimondta: „Az Akadémiai Könyvtár funkciója alapvetően eltér az intézeti könyvtárakétól. Nem képeznek egységes hálózatot. Szükséges azonban, hogy jól működő rendszerre formálódjanak”. A felügyeleti jog tekintetében „... a Könyvtár az Akadémia elnökének illetékességébe tartozik... Szakmai, módszertani kérdésekben a Könyvtári Bizottság illetékes.” „Az AKT az Akadémiai Könyvtár vonatkozásában nem, az intézeti könyvtárakkal kapcsolatban természetesen természetesen illetékességgel bír.”

A Vezetői Kollégium felkérésére az MTA Könyvtár kidolgozta az intézeti könyvtárakkal való együttműködésre vonatkozó, az új feltételeknek megfelelő tervezetét, amelynek elbírálását a Könyvtári Bizottság az AKT-val együttesen végzi.

IX. AKADÉMIAI LEVÉLTÁR

A Levéltár 1995-ben tovább gyarapította állományát, folytatta a begyűjtött anyag feldolgozását és ellátta az MTA Titkársága számára az irattári visszakereséseket és a levéltári kutatószolgálatot.

Az iratállomány növekedése: 60,24 ifm volt, így a teljes állomány az év végére 2145,73 ifm-re növekedett. A hang- és fotogyűjtemény 1995-ben nem gyarapodott.

Az MTA Titkárságától átvett legjelentősebb irategyüttes a megszűnt Kutatáspolitikai Titkárság teljes anyaga (1981–1995, 16,08 ifm) volt. Emellett több tudományos osztálytól került át nagyobb irategyüttes: így a II. Filozófiai- és Történettudományok Osztályától (5,64 ifm), a III. Matematikai és Fizikai Tudományok Osztályától (8,04 ifm) és az V. Orvosi Tudományok Osztályától (7,56 ifm). A megszűnt akadémiai Bölcsőde teljes iratanyagát (6,96 ifm) is a Levéltár vette át.

A feldolgozó munka során az újonnan beérkezett anyagok középszintű rendezése történt meg, így az előbb említett irategyüttesekből a Kutatáspolitikai Titkárság, a II. és III. Osztály anyagát és a Bölcsőde iratait rendezte a Levéltár.

A Levéltár a tudományos kutatóknak, az MTA Titkárságának 144 esetben adott információt vagy kölocsönzött iratot, ebből a tudományos kutatási esetek száma 83 volt. (Kutatási engedélyt 8-an kaptak, ebből egy külföldi személy.) A kutatók számára 300 másolat készült.

Folytatódott az elnökségi határozatok rendezése, a TMB katalóguscédulák készítése, a dobozok címkézése. Az 1995-ben elkészült biztonsági mikrofilmfelvételek száma 4.330 volt.

X. REPROGRÁFIA

1. Fototechnikai szolgáltatások

Üzemelt a FEFA pályázaton a Budapesti Egyetemi Könyvtárral 1994-ben közösen elnyert SCHAUT SMA 18 típusú mikrofilmfelvévő gép. A megállapodás értelmében az Egyetemi Könyvtár állományából filmre vett anyagból az EK számára is készül egy pozitív másolat térítés mentesen, majd az ugyancsak pályázati keretből származó filmek felhasználása után nyersanyag költség fejében.

A Pázmány Péter Katolikus Egyetemmel kötött megállapodás szerint folyik a Történettudományi Tanszék által kiválasztott folyóiratok mikrofilmre vétele.

1995-ben a fototechnikai szolgáltatások (felvételek ill. másolatok) mennyisége csökkent, a több mint 300 megrendelés részletezését az alábbi táblázat összegzi:

	1994	1995
Felvételek száma		
mikrofilm	146 540	135 269
kisfilm	1 568	621
6x6 vagy 9x12 cm felvétel	126	14
összesen	148 237	135 904
Másolatok száma		
mikrofilm-másolat (m)	3 500	4 500
fotókópia (nagyítás) (db)	6 388	1 620
elektrosztatikus nagyítás (db)	16 263	8 851
összesen	26 151	14 971

2. Xerox gyorsmásolat

1995-ben 3.758 megrendelésre, 204.070 db másolat készült, ami csökkenést mutat az előző évihez képest. Az MTA Hivatala számára 4.953 db, az MTA Könyvtára számára 54.753 db, egyéni megrendelésre 144.364 db másolat készült.

A megrendelések összesített adatai:

Megoszlás az előállítás technikája szerint	1994	1995
IBM III géppel készült	56 127	58 210
Infotec géppel készült	96 271	96 496
RANK Xerox 5026 géppel	48 642	31 810
RANK Xerox 5030 géppel	29 132	17 554
Összesen:	230 172 db	204 070

XI. TUDOMÁNYOS ÉS SZAKÉRTŐI MUNKA

A Könyvtár szakirányú tevékenységéhez az MTA Elnökének 5/1961 MTA /A. K. 6./ sz. utasítása értelmében szervesen kapcsolódik a kutatói, szakértői munkája.

Külső szervek által, az intézmény szakértőinek felkérésével az MTAK résztvesz különböző szakmai együttműködések szervező, véleményező, érdekvédelmi munkájában. Néhány ezek közül: MTA Könyvtári Bizottság, MTA Doktori Tanács Szakirodalmi Informatikai ad hoc Interdiszciplináris Bizottság, Nemzeti Kulturális Alap Főbizottsága és Könyvtári Szakkollégiuma, Országos Könyvtárügyi Tanács, a Könyvtári és Informatikai Kamara Tudományos és Szakkönyvtári tagozata, Magyar Könyvtárosok Egyesülete Társadalomtudományi tagozata, a Magyar Periodika Kör, MTA Kutatásértékelési Bizottsága. Külföldi vonatkozásban néhány: Nemzetközi Bibliológiai Társaság, az 1997. évi Budapesten megrendezendő orientalista világkongresszus alkalmából a Keleti Gyűjtemény, International Consortium of ALEPH Users, Magyar UNESCO Bizottság információs albizottsága, továbbá az MTAK külföldi szervezetek tagjaként (L. XIII/2.) vesz részt a nemzetközi szakmai életben.

Egyénileg a munkatársak résztvettek az egyetemi oktatásban (ELTE BTK, TTK), tagjai voltak a fentiekén kívül különböző akadémiai és egyéb bizottságoknak, szerkesztőbizottságoknak, az erre vonatkozó részleteket a XI/4. pont tartalmazza.

A tudományos munka részben kutatási programokban, részben egyéni kutatásokban realizálódott. Az egyéni tudományos munka elsősorban állományfeltáró, információelméleti, tudományometriai kutatásokra és a humán-, társadalom- és a természettudományok különböző szakterületeire terjedtek ki. A Könyvtár munkaidő kedvezményel járó kutatónapot biztosított 16 munkatársa számára és részben anyagilag is támogatta a tanulmányutakon, és konferenciákon való részvételt. Több munkatárs résztvett az OTKA-programokban.

1. Kutatási programok

Gulyás Pál: Magyar írók élete és munkái

Az életrajzi lexikon szerkesztési és publikálási munkálatait anyagilag az MTA Könyvtár mellett, az Országos Kiemelésű Társadalomtudományi Kutatások VIII/a főirány (az Argumentum Kiadó bevonásával), valamint kis mértékben a Művelődési és Közoktatási Minisztérium biztosította. 1996. évre e program folytatása még bizonytalannak látszik finanszírozás hiányában.

A kéziratból megírásra és sajtó alá rendezésre került az O, Ö, P betűk anyaga 33,87 szerzői ív terjedelemben. Az eddig elkészített anyag összesen: 704,37 szerzői ív. A Viczián János szerkesztésében készülő kötetekből 1995-ben a 17. kötet került nyomdába.

Scientometriai program

A kutatómunka az alábbi témák köré összpontosult:

- A hazai és nemzetközi természettudományos alap kutatás mutatószámainak kidolgozása és folyamatos publikálása, azok nemzetközi viszonyítása;
- a tudományos kutatási tevékenység működési mechanizmusával kapcsolatos kvantitatív módszereket alkalmazó kutatások;
- a tudományometriai módszerek valószínűségszámítási megalapozásával kapcsolatos kutatások;

- az MTA kutatásirányítási elméletét és gyakorlatát szolgáló számítógépes „MTA Központi Publikációs Adatbank” karbantartása és üzemeltetése;
- az MTA kutatásirányítási elméletét és gyakorlatát szolgáló számítógépes „Scientometric Indicators Datafiles” adatbázis karbantartása és működtetése.

2. Egyéni kutatások

Az alábbi felsorolás csak a kutatónapot élvező munkatársak témáit tartalmazza, de az egyéni kutatások ennél jóval szélesebb körben folynak. A munkatársak tudományos eredményeit teljes körűen (a publikációkat, az előadásokat) a XI/3. pont tartalmazza.

- Apor Éva kandidátus: Iráni kultúrtörténet – Mahmud Mirza tanulmány előkészítése angol kiadásra
 Darabos Pál: Hamvas Béla életművének monográfikus feltárása
 F. Csanak Dóra kandidátus: Fülep Lajos levelezés
 Fekete Gézáné: Az akadémiai tagajánlás, tagválasztás 1830–1949
 Hay Diana: Stein Aurélhoz írt francia levelek kiadásra való előkészítése
 Isztray Botond: Irodalmi munkásság – „Mozdulatlan vándorlás” c. regény megírása
 Káldos János: Kénosi-Uzoni: Historia ecclesiastica Unitariorum in Transylvania c. kézirat kiadása
 Körmendy Kinga: Az ÖNB állományából az OSZK-ba került esztergomi használatú kódexek kodikológiai feldolgozása
 Mokányé Nagy Katalin kandidátus: Kelet-Kárpátalja sziget-magyarságának állattartási nyelvkin-
 cse és Técsői tájszótár
 N. Abaffy Csilla: A XVI. századi magyar kódexek faksimile kiadása (a M. Nyelvtud. Társasággal együttműködésben)
 Pálfálvi Lajos kandidátus: Tény és metafora
 R. Marth Hildegard: A XX. századi latin–amerikai próza szemiológiai vizsgálata (OTKA támoga-
 tással)
 Ritoók Zsigmondné: Janus Pannonius összes műveinek kritikai kiadása (az MTA Irod.tud. Intézet-
 tel együttműködésben)
 Rozsondai Béláné kandidátus: Magyar könyvkötés-történet
 Szilágyi Gáborné: Bibliográfiai adatgyűjtés a „Turkologischer Anzeiger” kötetéhez
 Vitályos László: Ady-levelezés kritikai kiadása

3. Munkatársak publikációi, előadásai

Apor Éva

Stein Aurél hagyatéka a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában.

= Török Füzetek. 1995. 2. 6–7. p.

Stein Aurél emlékezetére. Előadás a Körösi Csoma Társaság 1995. évi közgyűlésén. Gépírat. 12 p.

Babus Antal

Németh László nyolcadikos irodalmi dolgozatai.

= Kortárs, 1995. 12. 4–11. p.

Beszél, de nem felel... Szavak hátán Európába.
= Magyar Nemzet, 1995. okt. 18.

Mészáros András: A marginalitás szelíd bája; Lendvai L. Ferenc: Egy magyar filozófus: Karácsony Sándor. (Recenzió)
= Kortárs, 1995. 3. 110–112. p.

Bánhegyi Zsolt

Research projects supported by the Soros Foundation.
= Budapest Review of Books, 1994. 4. 206–208. p.

OTKA research in progress 1992–1996.
= Budapest Review of Books, 1995. 1. 50–52. p.

Bibliographia Hungarica: an annotated selection (1994) – I.
= Budapest Review of Books, 1995. 2. 46–48. p.

Bibliographia Hungarica: an annotated selection (1994) – II.
= Budapest Review of Books, 1995. 3. 154–156. p.

Braun Tibor

The Sweet and Sour of Journal Citation Rates. On a Source of Error in Computing Journal Impact Factors. (Tsz. W. Glänzel)
= Chem. Intelligencer, 1. 31–32. 1995.

World Flash of Basic Research. „Hyphenation” of Databases in Building Scientometric Indicators. Physics Briefs – SCI Based Indicators of 13 European Countries, 1980–1989. (Tsz. W. Glänzel, A. Schubert etc.)
= Scientometrics, 33/2/. 131–148. 1995.

Scientometrics Indicators Datafiles. The Scientometric Weight of 50 Nations in 27 Science Areas, 1989–1993.
Part I. All Fields Combined, Mathematics, Engineering, Chemistry and Physics.
Part II. Life Sciences. (Tsz. W. Glänzel etc.)
= Scientometrics, 33/3/. 263–293. 1995.
= Scientometrics, 34/2/. 207–237. 1995.

A tudományos szakirodalom növekedése: a Barnaby–Rich-szindróma és egy új szolgáltatás a szakfolyóirat-irodalom hazai hozzáférhetőségének javítására. (Tsz. Klein Á., Zsindely S.)
= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 42. 427–431. 1995.

A kutatási eredményesség, műszaki fejlődés és gazdasági teljesítmény összehasonlító vizsgálata. Zárótanulmány. AKA 2–300–2–91–764, 1991–1994. (Tsz. Tétényi P.)

Fullerene Research 1985–1993. A Computer-Generated Cross-Indexed Bibliography of the Journal Literature. World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd. Singapore, 1995. (Tsz. A. Schubert, H. Maczelka, L. Vasvári)

Darabos Pál

Hamvas Béla magyarságszemléletének alakulása. Előadás az ELTE Hamvas Béla-körben. 1995. dec. 12. 28 gépirat.

F. Csanak Dóra

Fülep Lajos levelezése. III. 1931–1938. Bp. 1995. MTA Műv.tört. Int.–MTAK. 710 p. 16 t.

Glänzel Wolfgang

The Sweet and Sour of Journal Citation Rates. On a Source of Error in Computing Journal Impact Factors. (Tsz. T. Braun)
= Chem. Intelligencer, 1. 31–32. 1995.

World Flash of Basic Research. „Hyphenation” of Databases in Building Scientometric Indicators. Physics Briefs – SCI Based Indicators of 13 European Countries, 1980–1989. (Tsz. T. Braun, A. Schubert etc.)
= Scientometrics, 33/2/. 131–148. 1995.

Scientometrics Indicators Datafiles. The Scientometric Weight of 50 Nations in 27 Science Areas, 1989–1993.

Part I. All Fields Combined, Mathematics, Engineering, Chemistry and Physics.

Part II. Life Sciences. (Tsz. T. Braun etc.)

= Scientometrics, 33/3/. 263–293. 1995.

= Scientometrics, 34/2/. 207–237. 1995.

Gregorovicz Anikó

Bestrebungen für Entwicklung der Benutzerorientierten Dienstleistungen in Ungarn. Előadás. Informationsmanagement für Bibliothekare und Informationssachleute c. szeminárium. Liblice, 1995. ápr. 2–7. 8 gépirat.

Káldos János

A régi könyvek és kéziratok számítógépes feldolgozásának lehetőségei. Előadásorozat az ELTE Könyvtud. és Informatikai Tanszék posztgraduális kurzusán.

Kísérlet az MTAK régi könyveinek számítógépes feldolgozására, különös tekintettel az ősnymtatványokra. Előadás. MKE Társadalomtud. szekció konferenciája. 1995. dec. 5. Gépirat. 6 p.

Klein Ágnes

A tudományos szakirodalom növekedése: a Barnaby Rich-szindróma és egy új szolgáltatás a szakfolyóirat-irodalom hazai hozzáférhetőségének javítására. (Tsz. Braun T., Zsindely S.)

= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 1995. 11–12. 427–431. p.

Tudományos szakirodalmi informatika. Előadássorozat az ELTE Szervetlen és Analitikai Kémiai Tanszékén.

Koreny Ágnes

CD-ROM vendorok az online piacon. (Ism.)

= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 1995. 2. 71–72. p.

DANTE – Korszerű hálózati technológia Európának. (Ism.)

= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 1995. 7. 284–285. p.

Körmendy Kinga

Adat a külsővati plébániatemplom középkori történetéhez.

= Ars Hungarica, 1994. 2. 215–218. p.

Külsővat község történetére vonatkozó okleveles adatok a XV–XVI. századból.

= Veszprém megyei múzeumok közleményei, 1993–1994. 393–397. p.

Kodikológiai alapismeretek. Előadássorozat. ELTE Könyvtartud. és Informatikai Tanszék posztgraduális kurzusán.

Maczelka Hajnalka

Fullerene Research 1985–1993. A Computer-Generated Cross-Indexed Bibliography of the Journal Literature. World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd. Singapore, 1995. (Tsz. T. Braun, A. Schubert, L. Vasvári)

Mokányné Nagy Katalin

Nabludenija nad vengerszkoj dialektnoj terminologiej zsvotnovodsztva IX. Szlova szvjazannüje sz izjanijami domásnih zsvotnüh.

= Linguistica Uralica, 1995. 2. 112–115. p.

Murányi Lajos

Politische Akademie „Jahrhundertwende“. Századvég Politikai Iskola.

= Newsletter – Sozialwissenschaften in Osteuropa (Berlin), Heft Oktober 1995. 15–16. p. (Institutenprofil.)

Gegenwärtige Lage und Praxis der Registrierung von Forschungsprojekten in Ungarn.
= Newsletter – Sozialwissenschaften in Osteuropa (Berlin), Heft Dezember 1995. 5–6. p. (Beitrag)

Das Management des Vereins Ungarischer Bibliothekare. Előadás. Celakovice, 1995. máj. 27. Gépirat. 6 p.

Das ungarische Informations- und Bibliothekswesen: Erneuerungsversuche in den 90er Jahren. Előadás. Berlin, 1995. nov. 9. Gépirat. 15 p.

Einführung in das ungarische Bibliothekswesen. Előadás. Berlin, 1995. nov. 10. Gépirat. 6 p.

Lesegesellschaften und Bücherkasinos in Ungarn nach deutschem Muster. Die Vorformen der öffentlichen Bibliotheken im Restaurationszeitalter. Előadás. Berlin, 1995. nov. 10. Gépirat. 8 p.

Ritoók Zsigmondné

Ferrara und die ungarische Humanisten. Előadás. Nemzetközi Egyetemtörténeti Konferencia. Bp. 1995. okt. 25. Gépirat. 18 p.

A humanisták verses levelezése. Előadás. Janus Pannonius Egyetem. Pécs, 1995. szept. 18. Gépirat. 16 p.

Rózsa György

Kulturális örökség és információs társadalom. Bp. 1995. Argumentum. 82 p.

Le monde du livre dans la période de transition actuelle en Hongrie.

= Édition et pouvoirs. Sous la dir. de Jacques Michon. Sainte-Foy, 1995. Pr. Univ. Laval. 145–151. p.

A fin de siècle kínálata a könyvtáraknak: az „információs autószerződés” szervizállomásai vagy bázisintézményei lesznek-e?

= Magyar Tudomány, 1995. 8. 894–897. p.

Könyvtárak: az „információs autószerződés” szervizállomásai vagy bázisintézményei?

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1995. 6. 15–19. p.

Némely másként gondolkodás könyvtárügyünk egyes kérdéseiről.

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1995. 7. 3–6. p.

A teve orra és a könyvtárszakma gondterheltsége.

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1995. 9. 31–34. p.

Egy régi könyvtáros-mohikán emlékeiből. Ahogy lehet(ett).

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1995. 11. 39–41. p.

Egy régi könyvtáros-mohikán emlékeiből. Ahogy lehet(ett). 2.

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1995. 12. 46–49. p.

A Nemzetközi Bibliológiai Társaságról.

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1995. 12. 26–27. p.

Chiorean, Ioan: De la umanism la luminism. A humanizmustól a felvilágosodásig. (Academia Romana Institut se Cercetari Socio-Umane. 1994. 200 p.) (Recenzió)

= Magyar Tudomány, 1995. 10. 1266–1267. p.

Az információs szuper autósztárda.

= Magyar Hírlap, 1995. júl. 22. 8. p.

A teve orra meg a kultúra gondjai.

= Magyar Hírlap, 1995. szept. 8. 7. p.

A quoi peut servir la bibliologie dans la perspective de super-autoroute de l'information? Le 13. Colloque international de bibliologie, Paris, 23–25 octobre 1995. Előadás. Gépirat. 7 p.

Les origines culturelles des disparités du développement économique. The Jean Scott Érigène Competition, Bureau de l'Unitar, Genève. Gépirat. 13 p. (Tsz. Rózsa Gábor)

Les transformations du système de communication écrite dans les pays de l'Europe Centrale depuis 1985.

A. I. B. 2ème Colloque Internationale de Recherche, Budapest, 24–25. juillet 1995. Előadás. Gépirat 5 p.

Az „írás mesterségek” elsilányulása vagy reneszánsza az információs társadalomban? (Kiadás, terjesztés, könyvtárak)

Előadás az ELTE Könyvtártudományi és Informatikai Tanszék „Nyitott napok” c. előadássorozat keretében. 1995. nov. 1. Gépirat. 15 p.

A dinoszaurusz-effektustól a Genesa-effektusig. A kulturális örökség és információs társadalom összefüggéseiről. Rotary Club. 1995. nov. 13. Előadás. Gépirat. 11 p.

Könyvtár és/vagy információs sztárda. „... és nemzetközivé lesz holnapra a világ” – az információs szuper-autósztárdán? Előadás. Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola (Szombathely). 1995. dec. 5. Gépirat. 30 p.

Sípos Júlia interjúja Rózsa György főigazgatóval az „Összefogás a könyvtárakért” c. programról. Elhangzott a Kossuth Rádióban, a Szonda c. műsorban 1995. okt. 8-án és 9-én. (kb. 5 perc)

Rozsondai Béliáné

B 42- und B 36-Fragmente aus Sopron/Ödenburg in Ungarn. (Tsz. T. Grüll)

= Gutenberg Jahrbuch, 1995. 57–65. p.

Kísérlet a MTAK régi könyveinek számítógépes feldolgozására, különös tekintettel az ősnymtatványokra. Előadás. MKE Társadalomtudományi szekció konferenciája. 1995. dec. 5. Gépirat. 6 p.

A könyvkötés kutatás jelentősége. Előadás. ELTE Könyvtártud. és Informatikai Tanszék. Nyitott napok. 1995. nov. 15. Gépirat. 15 p.

Ősnymtatványok ill. kötéstörténet. Előadássorozat. ELTE Könyvtártudományi és Informatikai Tanszék posztgraduális kurzusán.

Sallai Ágnes

Ecofaunistical Investigations in the Ocsa Protected Landscape Area (Kiskunsági National Park, Hungary).

= Abstracts of the 7th European Ecological Congress, Budapest, August 20–25, 1995. 105. p.

Scanning electron microscopy of the gut microbiota of two Millipedes (Diplopoda): *Chromatoiulus projectus* and *Leptoiulus belgicus*. (Tsz. E. Contreras, S. Lowry)

= Abstracts of the 7th European Ecological Congress, Budapest, August 20–25, 1995. 146. p.

Schubert András

World Flash of Basic Research. „Hyphenation” of Databases in Building Scientometric Indicators. Physics Briefs – SCI Based Indicators of 13 European Countries, 1980–1989. (Tsz. T. Braun, W. Glänzel)

= *Scientometrics*, 33/2/. 131–148. 1995.

Fullerene Research 1985–1993. A Computer-Generated Cross-Indexed Bibliography of the Journal Literature. World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd. Singapore, 1995. (Tsz. T. Braun, H. Maczelka, L. Vasvári)

Vasvári Lillian

Fullerene Research 1985–1993. A Computer-Generated Cross-Indexed Bibliography of the Journal Literature. World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd. Singapore, 1995. (Tsz. T. Braun, A. Schubert, H. Maczelka)

Vekerdi László

Kisebbségben – Európa három történeti régiójáról.

= A századvég szellemi körképe. Szerk. Sándor Iván, Füzi László, Staar Gyula. Pécs, 1995. Jelenkor K. 25–48. p.

Centrumok és perifériák.

= *Forrás*, 1995. 7. 45–62. p.

Fülep Lajos levelezése I–II.

= *Tiszatáj*, 1995. 10. 52–66. p.

Lukácsy Sándor: Isten gyertyácskái. (Ism.)

= *Kortárs*, 1995. 10. 110–113. p.

Fodor András: A hetvenes évek. (Ism.)

= *Új Forrás*, 1995. 10. 3–22. p.

Zsindely Sándor

A tudományos szakirodalom növekedése: a Barnaby Rich-szindróma és egy új szolgáltatás a szakfolyóirat-irodalom hazai hozzáférhetőségének javítására. (Tsz. Braun T., Klein Á.)

= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 1995. 11–12. 427–431. p.

4. Munkatársak tagsága, testületi tevékenysége

Apor Éva

ICANAS 1997 szervezőbizottság

MTA Orientalisztikai Bizottság

Kőrösi Csoma Társaság választmányi tag

Magyar–Íráni Baráti Társaság főtitkára

Magyar Nyelvtudományi Társaság

Magyar Történelmi Társulat

Ókortudományi Társaság

Keleti Tanulmányok – Oriental Studies c. sorozat szerkesztője

Budapest Oriental Reprints c. sorozat szerkesztője

Babus Antal

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Bánhegyi Zsolt

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Modern Filológiai Társaság

Tudományos és Műszaki Tájékoztatás szerkesztőbizottsági tagja

Bíróné Vasvári Lilian

Acta Chimica Hungarica – Models in Chemistry technikai szerkesztője

Braun Tibor

MTA Kutatásértékelési Bizottság tagja

MTA Radiokémiai Munkabizottság tagja

Magyar Kémikusok Egyesülete, Radioanalitikai Munkabizottság tagja

MTA Könyvtári Bizottság tagja

Nemzetközi Atomenergiái Ügynökség (IAEA) konzulense, szakértője

TMB ad hoc szakirodalmi informatikai Interdiszciplináris Szakbizottság tagja

International Union of the History and Philosophy of Science, Division of the History of Science – Executive Committee of the Commission on Publications tagja

EASE (European Association of Science Editors) tagja

New York Academy of Science (New York) tagja

„Pro Bibliotheca Academiae Scientiarum Hungaricae” Alapítvány Kuratóriumának tagja

Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Articles nemzetközi folyóirat főszerkesztője

Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Letters nemzetközi folyóirat főszerkesztője

Scientometrics nemzetközi folyóirat főszerkesztője

IMPAKT folyóirat főszerkesztője

Fullerene Science and Technology folyóirat főszerkesztője

Cserbák András

Magyar Néprajzi Társaság

Domsa Károlyné

Könyvtári és Informatikai Kamara Tudományos és Szakkönyvtári Tagozat, tagozati képviselő

Nemzeti Kulturális Alap, Könyvtári Szakmai Kollégium, kuratóriumi tag

MTA Könyvtári Bizottság titkára

„Pro Bibliotheca Academiae Scientiarum Hungaricae” Alapítvány Kuratóriumának titkára

Könyv, Könyvtár, Könyvtáros c. folyóirat szerkesztőbizottsági tagja

Országos Könyvtárügyi Tanács tagja

Hágai Egyezmény Magyar Tanácsadó Bizottság tagja

Magyar Periodika Kör tagja

F. Csanak Dóra

Magyar Irodalomtörténeti Társaság

Société Internationale de 18e Siècle

MTA Művészeti Gyűjtemény kuratóriumi tagja

Glänzel Wolfgang

Magyarországi Humboldt Egyesület tagja

Research Association for Science Communication and Information (RASCI) elnöke

Gregorovicz Anikó

Magyar Periodika Kör

Horváth Hajnalka

New York Academy of Science tagja

Huszághné Kelecsényi Ágnes

Kőrösi Csoma Társaság

Káldos János

Magyar Hungarológiai Társaság

MTA Irod.tud. Intézet Reneszánsz-Barokk Kutató Csoport

Klein Ágnes

Magyar Kémikusok Egyesülete

MOTESZ Gyógyszerészeti Társaság

Koreny Ágnes

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Körmendy Kinga

Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Ókortudományi Társaság

Középkortudományi Társaság

Mokányné Nagy Katalin

Magyar Nyelvtudományi Társaság
Észt Anyanyelvi Társaság (Tartu)

Murányi Lajos

Magyar Könyvtárosok Egyesülete Társadalomtudományi Szekciójának elnöke
Magyar UNESCO Bizottság Információs Albizottság tagja

N. Abaffy Csilla

Magyar Nyelvtudományi Társaság

Ritoók Zsigmondné

MTA Könyvtörténeti Bizottság
MTA Irod.tud. Intézet Reneszánsz-Barokk Kutató Csoport
Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság
Ókortudományi Társaság

Rózsa György

MTA Könyvtári Bizottság
Nemzeti Kulturális Alap Főbizottsága
MTA Doktori Tanács ad hoc szakirodalmi informatikai interdiszciplináris bizottság elnöke
Nemzetközi Bibliológiai Társaság elnöke
Nemzetközi szerkesztő és tanácsadó bizottsági tagság:
 Alexandria és International Journal of Library and
 Information Science (mindkettő Anglia)
„Pro Bibliotheca Academiae Scientiarum Hungaricae” Alapítvány társelnöke és képviselője
ELTE/BTK Könyvtártud. és Informatikai Tanszék előadója

Rozsondai Béláné

Ókortudományi Társaság
Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Társadalomtudományi szekció

Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület, Restaurátor szakosztály

Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat

Gutenberg-Gesellschaft (Mainz)

Magyar Könyvszemle szerkesztőbizottsági tagja

Sallai Ágnes

Magyar Biológiai Társaság Állattani, Ökológiai Szakosztály

Schubert András

Acta Chimica Hungarica – Models in Chemistry szerkesztője

Scientometrics szerkesztőbizottsági tagja

IMPAKT szerkesztője

Szilágyi Gáborné

Kőrösi Csoma Társaság

Tőkés László

Magyar Néprajzi Társaság

Vekkerdi László

MTA Könyvtári Bizottságának tagja

Zsindely Sándor

New Library World (Bradford, Anglia) szerkesztőbizottságának tagja

XII. KIADVÁNYTEVÉKENYSÉG

Az 1995. évi kiadványtevékenység az előző évekhez képest anyagi okok miatt jelentősen visszaszorult. Minthogy a kiadványprogram nem tartozik a könyvtári alapfunkciókhoz, az intézmény csak olyan kötetek megjelenését tudta támogatni, amelyeknek a publikációs költségeit nagy százalékban különböző alapítványok vállalták.

Így pályázati úton az MHB Táncsics Mihály Alapítvány támogatásával jelent meg a Csapodi-házaspár „Ariadne” c. munkája, a középkori magyarországi irodalom kéziratainak lelőhelykatalógusa. Goldziher Ignác: Az arabok és az Iszlám c. terjedelmes gyűjteményes munkája a Magyar Könyv Alapítvány, a Komacu Csikó Alapítvány és a Soros Alapítvány anyagi segítségével került az év végén nyomdába, melynek nyomdai kivitelezése átnyúlik 1996 elejére.

A közös kiadásban megjelent munkák közül Endrei Walter: Batthyány Tódor műszaki könyvtára c. kötetéhez nyújtott anyagi támogatást, a Gulyás-féle életrajzi lexikon soron lévő 17. kötetének pedig szellemi előállítását finanszírozta nagy részben a Könyvtár.

A korlátozott saját anyagi lehetőségek, valamint a külső támogatások segítségével az év folyamán a közös kiadású köteteken kívül 124,4 nyomdai ív jelent meg az intézmény kiadásában, ami sajnos azt jelenti, hogy az Argumentum Kiadóval az évi 180 nyomdai ív megjelenetésére kötött szerződésünk lehetőségét, a sokszorosító üzem bérbeadásának ellentételeként, nem tudtuk könyvkiadás vonatkozásában teljesen kihasználni.

A kiadványok forgalmazása a Könyvtárellátó és az akadémiai könyvesboltok útján történik. Az év utolsó negyedében új kezdeményezésként indult meg a Könyvtár kiadásában megjelent kiadványok helybeli árusítása a portaszolgálaton. A könyvtári látogatók és olvasók részéről élénk érdeklődés mutatkozik a tárlón megtekinthető ill. a könyvjegyzéken szereplő kötetek iránt.

1. Kiadványok bibliográfiája, nyomdai teljesítmény

Csapodi Csaba–Csapodiné Gárdonyi Klára: Ariadne. A középkori magyarországi irodalom kéziratainak lelőhelykatalógusa. Bp. 1995. 141 p.
(MTA Könyvtárának Közleményei. 34 (109).)

Goldziher Ignác: Az arabok és az Iszlám. 1–2. köt. Szerk. Ormos István. Bp. 1995. XXVII, VIII, 1090 p.
(Budapest Oriental Reprints. A 7–8.)

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának 1994. évi beszámoló jelentése és 1995. évi programja. Szerk. Fekete Gézáné. Bp. 1995. 67 p.

Library of the Hungarian Academy of Sciences. (Prospektus). Bp. 1995. 12 p.

Közös kiadások:

Endrei Walter: Batthyány Tódor műszaki könyvtára. Bp. 1995. MTAK–MTA Technikatört. Kut. Koord. Központ. 61 p.

Gulyás Pál: Magyar írók élete és munkái. XVII. köt. Sajtó alá rend. és kieg. Viczián János. Bp. 1995. MTAK–Argumentum. 654 p.

Fülep Lajos levelezése. III. köt. 1931–1938. Szerk., jegyzeteket, mutatókat összeáll. F. Csanak Dóra. Bp. 1995. MTAK–MTA Műv.tört. Kut. Int. 710 p.

In memoriam Magyary Zoltán. Szerk. Nagy Ferenc. Bp. 1995. MTAK–METESZ–OMIKK. 80 p.

Időszaki kiadványok:

Impakt, 1995. (12 szám)

Info-Társadalomtudomány, 1995. 32, 33. szám. (Az MTA VITA-alapítvány és az MTAK közös kiadása)

*Scientometrics, 1995. 32, 33, 34. köt. (szellemi kiadás)

A megjelent munkák nyomdai ívszáma:

(*-gal jelzett kiadvány ívszámát az adat nem tartalmazza)

Összesen:	265,7 nyomdai ív
ebből:	
saját szerkesztésű	124,4 nyomdai ív
közös kiadású	141,3 nyomdai ív

2. 1995-ben megjelent kiadványismertetések

Kónya Sándor: „...Magyar Akadémia állíttassék fel...”. Akadémiai törvények, alapszabályok, ügyrendek 1827–1990. Bp. 1994. 513 p.

Ism.: Mucsi Ferenc = Századok, 1994. 6. 1289–1291. p.

Csapodi Csaba = Magyar Tudomány, 1995. 1. 116–117. p.

Csapodi Csaba–Csapodiné Gárdonyi Klára: Bibliotheca hungarica. Kódexek és nyomtatott könyvek Magyarországon 1526 előtt. III. köt. adatok elveszett kötetekről. Bp. 1994. 360 p.

Ism.: Végh Ferenc = Magyar Tudomány, 1995. 7. 880–881. p.

Staud Géza: A magyarországi jezsuita iskolai színjátékok forrásai. IV. köt. Mutatók. Szerk. H. Takács Marianna. Bp. 1994. 234 p.

Ism.: Knapp Éva = Magyar Könyvszemle, 1995. 1. 111–113. p.

N. Abaffy Csilla: Veres Péter kéziratos hagyatéka. Bp. 1991. 469 p.

Ism.: Pajor Enikő = Forrás, 1995. 12. 94–96. p.

Fülep Lajos levelezése. III. köt. 1931–1938. Szerk., jegyzeteket, mutatókat összeáll. F. Csanak Dóra. Bp. 1995. MTAK–MTA Műv.tört. Kut. Int. 710 p.

Ism.: Kelecsényi László = Magyar Nemzet, 1995. szept. 1. 10. p.

Schweitzer Gábor = Magyar Hírlap, 1995. szept. 9. 16. p.

Tüskés Tibor = Lyukasóra, 1995. 9. 30. p.

Vekérdi László = Tiszatáj, 1995. 10. 52–66. p. (I–II. kötetről)

XIII. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

A Könyvtár sokoldalúan kapcsolódik a nemzetközi szakmai élethez, ápolja e téren hagyományait és keresi a közös érdekeken alapuló további lehetőségeket.

1. Hagományos könyvtári tevékenység – nemzetközi együttműködés

- nemzetközi kiadványcsere (L. II.)
- rendelés, előfizetés külföldi terjesztőknél (L. II.)
- nemzetközi kölcsönzés (L. V/6.)
- ALEPH-rendszer – Tel Aviv (L. III.)
- Internet hálózatba való bekapcsolódás (L. III.)
- információszolgáltatás – ISI Philadelphia (L. VII.)
- az MTA külső tagjai publikációinak nyilvántartása (L. VII.)
- nemzetközi tudományometriai együttműködés (L. XI/1.)

A fent említett rendszeres kapcsolatok sorába lépett az év folyamán egy sokoldalú szakmai együttműködés a Central European University Library, Budapest és az MTA Könyvtára között. A megállapodás szerint a CEUL hozzáférési lehetőséget biztosít az adatbázisaihoz, könyvtári szolgáltatásaihoz. Az MTA Könyvtár állományával, adatbázisaival rendelkezésére áll a CEU oktatóinak és hallgatóinak, segítséget nyújt a nemzetközi kölcsönzésben és felajánlja a kiadásában megjelenő kiadványokat.

Megkezdődtek az 1997-ben Budapesten megrendezésre kerülő orientalista világkongresszus (35th ICANAS) előkészületei. Az eseménnyel kapcsolatban jelentős szerep jut az MTAK-nak, egyrészt orientalista gyűjteménye miatt, másrészt az intézmény tagja az International Association of Orientalist Librarians szervezetnek, mely előreláthatólag külön képviselteti magát a kongresszuson a nemzetközi szervezetek között.

2. Külföldi tagságok

International Federation for Information and Documentation (FID)
Association Internationale de Bibliologie (AIB)
Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER)
International Association of Oriental Librarians (IAOL)
International Consortium of ALEPH Users (ICAU)

3. Külföldi kiküldetések, tanulmányutak

A Könyvtár munkatársainak akadémiai kiküldetéssel, könyvtári vagy/és OTKA támogatással, egyéni meghívással lehetősége nyílt külföldi szakmai látogatásokra, tanulmányutakra, konferenciákon való részvételre.

A kiutazások célja részben szakmai tapasztalatszerzés, részben pedig a munkatársak egyéni érdeklődésének megfelelően a különböző intézményekben a kutatási lehetőség igénybevétele.

A külföldi utak részleteit: az utazások országok szerinti megoszlását, időtartamát és a kiutazók nevét, az utazások célját, a meglátogatott intézmények felsorolását az alábbi táblázatok foglalják össze:

Külföldi kiküldetések, tanulmányutak

Ország	Kiküldetési alkalmak száma	Napok száma
Anglia	1	12
Ausztria	1	3
Cseh Köztársaság	4	17
Egyiptom	1	7
Franciaország	1	4
Görögország	1	14
Németország	2	190
Norvégia	1	3
Románia	2	31
Spanyolország	1	12
Svájc	1	3
Svédország	1	19
USA	1	8

Összesen 10 fő 18 kiküldetési alkalommal 323 napot töltött 13 különböző országban, részben akadémiai, alapítványi vagy más intézményi finanszírozással, részben akadémiai vagy könyvtári támogatással és külföldi meghívással.

Külföldi kiküldetések, névmutató

Név	Ország Város	Intézmény	Cél, téma	Támogatás, napok száma
Bánhegyi Zsolt	Norvégia Trondheim	ELAG konferencia	részvétel konferencián	Meghívás 3
	Anglia Brighton	University of Sussex	British Council szeminárium	MKE 12
	Cseh Közt. Prága	ICAU konferencia	részvétel konferencián	Pro Bibl. Alapítvány 2
Braun Tibor	Svájc Lausanne	Elsevier Science S. A.	konzultáció	Meghívás 3
	Egyiptom Kairó	I. Egyiptomi Tud. Kongresszus	előadástartás	Meghívás 7

Név	Ország Város	Intézmény	Cél, téma	Támogatás, napok száma
	Görögország Thessaloniki	OECD konferencia	előadástartás	Meghívás 14
	Románia Bukarest	Román Tud. Akadémia	előadástartás	Ak. csere 10
Glänzel Wolfgang	USA Chicago	V. Nkzi Bibliometriai Konf.	előadástartás	Pro Bibl. Alapítvány 8
	Németország Berlin	Max-Planck Intitút	ösztöndíjas tanulmányút	Meghívás 184
Gregorovicz Anikó	Cseh Közt. Liblice	Cseh Tud. Ak. Közp. Könyvtára	részvétel szemináriumon	Pro Bibl. Alapítvány Meghívás 6
Koreny Ágnes	Cseh Közt. Prága	Open Society Institute	részvétel szemináriumon	Soros Alapítvány 6
Murányi Lajos	Cseh Közt. Prága	Svaz Knihovniku a Informacnich Pracovniku CR	részvétel konferencián	MKE Meghívás 3
	Németország Berlin	Humboldt Egyetem	előadástartás	Meghívás 6
Ormos István	Ausztria Bécs	Osztrák Nemzeti Könyvtár	tud. kutatás	Pro Bibl. Alapítvány 3
Rojasné Marth Hilda	Spanyolország Madrid	Könyvtárak	ösztöndíjas tanulmányút	OTKA 12
Rózsa György	Franciaország	Nemzetközi Bibliológiai Társaság (A. I. B.)	13. Nemzetközi párizsi kollokvium	MTA, Meghívás 4
Rozsondai Béláné	Románia Marosvásárhely Csíkszereda	Könyvtárak	tud. kutatás	Ak. csere 21
	Svédország Stockholm	Könyvtárak	tanulmányút	MKM 19

XIV. ALAPÍTVÁNY

Az Alapítvány kuratóriumának tagjai:

Elnök:	Ujfalussy József, akadémikus
Társelnök:	Rózsa György, c. egy. tanár, az MTAK főigazgatója, a közgazdaságtud. (informatika) doktora
Titkár:	Domsa Károlyné, az MTAK főigazgatóhelyettese
Tagjai:	Beck Mihály, akadémikus Braun Tibor, c. egy. tanár, tudományometriai programigazgató, a kémiai tud. doktora Enyedi György, akadémikus Fodor Sándor, tszv. egyetemi tanár, a nyelvtud. kandidátusa Fülöp Géza, az irod.tud. doktora Kolosi Tamás, egy. tanár, a szociológiai tud. doktora Láng István akadémikus, MTA elnöki tanácsadó Németh G. Béla, akadémikus

A „Pro Bibliotheca Academiae Scientiarum Hungaricae” Alapítvány olyan programok megvalósításához nyújtott anyagi segítséget, amelyeknek finanszírozása a költségvetési keretből kivihetetlen lett volna.

Kéziratok és könyvek vásárlásához nyújtott segítséget az Alapítvány. Kuratóriumi döntés alapján hozzájárult anyagilag Hegedűs Loránd, Oltványi Imre, Oltványi Ambrus és Király István hagyatékának a megszerzéséhez, Bartók levelek vásárlásához, a mikroformátumú német életrajzi lexikonok beszerzéséhez, régi könyvek vásárlásához.

Alapítványi pénzek járultak hozzá a *technológiai fejlesztéshez*, az ALEPH könyvtárgépesítési rendszer üzemeltetéséhez, műszaki fejlesztéséhez, számítógépek vásárlásához, CD-ROM beszerzésekhez.

Állományvédelmi vonatkozásban anyagilag támogatta az Alapítvány a kézirat *restaurálásokat*, többek között hozzájárult a genizák restaurálási költségeihez is.

Továbbá alapítványi pénzek segítségével vált lehetővé, hogy a *nemzetközi szakmai és tudományos kapcsolatok* ápolásának jegyében több munkatárs résztvehetett tudományos konferenciákon, tanulmányutakon, kutatóutakon.

Az Alapítvány tőkéje jelenleg: 4,875.179.– Ft.

XV. KÖNYVTÁR ÉS PROPAGANDA

A Könyvtár szakmai tevékenysége, sokrétű értékes állománya révén több vonatkozásban része a magyar és külföldi kulturális és tudományos élet eseményeinek.

A Könyvtári és Informatikai Kamara, együttműködve a többi könyvtári szervezettel, 1995. okt. 9–15. között megrendezte az „Összefogás a könyvtárakért” című akciót, melynek programsorozatát jelenlétével végigkísérte a Könyvtár.

Az év áprilisában a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál keretében az intézmény sikerrel mutatta be új, az országban egyedülálló szolgáltatását, a francia forradalom kutatását szolgáló mikrofilm-lap-gyűjteményt és a hozzátartozó, a francia forradalom ikonográfiáját tartalmazó videodiszket ill. annak használatát.

Az 1995. évi akadémiai közgyűlés keretében az MTA I. Osztálya „A kultúra őrhelyei: levéltár, könyvtár, múzeum” címmel tudományos ülészsakot rendezett, melyen Rózsa György főigazgató „Könyvtárak: az információs autósztroda szervizállomásai vagy bázisintézményei?” c. előadásával járult hozzá az ülészsak programjához, a közgyűjtemények helyzetének bemutatásához.

Magyary Zoltán közigazgatás-tudós és tudománypolitikus halálának 50. évfordulója alkalmából rendezett tudományos megemlékezés védnökei között szerepelt az MTA Könyvtára is és ennek az eseménynek kapcsán az „In memoriam Magyary Zoltán” c. kiadvány megjelentetéséhez különböző dokumentumokat szolgáltatott és résztvett a kötet szerkesztésében.

A Könyvtár állománya, szakmai tevékenysége a hazai mellett nemzetközi érdeklődésre is számot tartott, rendszeresen fogadta az intézmény a külföldi látogatókat, könyvtáros szakembereket és kutatókat. A. J. Meadows, a Library and Information Studies, Loughborough University of Technology professzora „The changing world of science communication” címmel konzultációs előadásával tisztelte meg az intézmény és a szakma érdeklődőit.

A Fullbright Commission Felügyelő Tanácsa tagjai, továbbá a 40. Euroconstruct konferencia résztvevői számára könyvtári bemutatót tartott az intézmény és számos csoportos és egyéni érdeklődőt fogadott a Könyvtár.

Az intézmény résztvett anyagával a Magyar Nemzeti Galéria Dijonban rendezett „Budapest 1868–1914. Modernité hongroise – Peinture européenne” c. kiállításán, továbbá dokumentumokat kölcsönzött az MTA Művészeti Gyűjteményének időszaki kiállítására.

A Könyvtár állománya iránti hazai kiadói érdeklődést jelzik többek között a Kézirattár 1531-ből származó nyelvemlékének, a Thewrewk-kódexnek hasonmáskiadása vagy Pilinszky János összegyűjtött művei „Naplók, töredékek” címen megjelent kötete, mely a Kézirattár állománya alapján megjelent szövegkiadás. Az Akadémiai Kiadónál megjelent Huszár Tibor: A hatalom rejtett dimenziói c. kötete az Akadémia 1948–1949. évi történéseit dolgozza fel, melynek gerince a Könyvtár kéziratári és levéltári anyagára épül. Hivatkozások formájában rendszeresen előfordul a szakfolyóiratokban a Könyvtár állományára való utalás.

A magyar sajtóban cikkek, hírek jelentek meg a Könyvtár tevékenységével kapcsolatban, melyek hivatkozási adatai a XV/1. táblázatban került felsorolásra.

A Könyvtár munkatársainak szakmai és erkölcsi megbecsülését jelzik azok a kormány- és egyéb szakmai kitüntetések, amelyekben az év során részesültek. Ezek felsorolását a XV/2. pont tartalmazza.

1. A Könyvtárról megjelent cikkek, tudósítások, hivatkozások

A Magyar Tudományos Akadémia ügyrendje. Asz. 75. §. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára.

= Akadémiai Értesítő, 1995. 7. sz. (júl. 21.) 122. p.

A Magyar Tudományos Akadémia ügyrendje. Asz. 54/3 §. [Akadémiai intézeti könyvtárak felügyeletéről].

= Akadémiai Értesítő, 1995. 7. sz. (1995. júl. 21.) 119. p.

Az akadémiai könyvtári hálózat és a könyvtári-informatikai szolgáltatások.

= Tájékoztató a Magyar Köztársaság kormánya számára a Magyar Tudományos Akadémia 1994. évi tevékenységéről. Bp. 1995. MTA. 41–42., és 61. p.

A magyar természettudományos alapkutatás helyzete a világban, az MTA helyzete a magyar kutatásban. Publikációs és idézettségi adatok 1990–1992.

= Tájékoztató a Magyar Köztársaság kormánya számára a Magyar Tudományos Akadémia 1994. évi tevékenységéről. Bp. 1995. MTA. 82–85. p.

Az Akadémiai Kutatóhelyek Tanácsa 1995. okt. 16-i ülésének AKT 7/1/95 (X. 16.) sz. állásfoglalása [az MTAK-ról].

= Akadémiai Értesítő, 1995. 12. sz. (1995. dec. 15.) 202. p.

XXII. Vezetői Kollégium 1995. nov. 22-i ülésének állásfoglalásai. 35. (1995. nov. 22.) VK [állásfoglalása az MTAK-ról]. 2 p. gépirat.

Braun Tibor–Klein Ágnes–Zsindely Sándor: A tudományos szakirodalom növekedése: a Barnaby Rich-szindróna és egy új szolgáltatás a szakfolyóirat-irodalom hazai hozzáférhetőségének javítására.

= Tudományos és Műszaki Tájékoztató, 1995. 11–12. 427–431. p.

Apor Éva: Stein Aurél hagyatéka a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában.

= Török Füzetek, 1995. 2. 6–7. p.

Rózsa György: A közgyűjtemény emlékezete. Scheiber Sándor és az Akadémia.

= Új Élet, 1995. máj. 15. 3. p.

Francia könyvek az Akadémiának. A Guillaume Budé-gyűjtemény.

= Magyar Nemzet, 1995. máj. 4.

Népszava, 1995. máj. 4.

Új Magyarország, 1995. máj. 4.

Pannon Napló, 1995. máj. 4.

Új Kelet, 1995. máj. 4.

Sebők: Könyvtárlat. Az Akadémiai. (Sic!)

= Magyar Narancs, 1995. márc. 23. 28. p.

Berényi Dénes–Haraszthy Ágnes–Tolnai Márton: Kutatásértékelés – külföldi gyakorlat és hazai tapasztalatok.

= Magyar Tudomány, 1995. 7. 847–853. p.

B[encze] Gy[ula]: Gondolatok az MTA-könyvtárakban.

= Szószóló, 1995. 10.

[Az Országos Könyvtárügyi Tanács tagjai.]

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1995. 7. 21. p.

Kabdebó Tamás: A „hét évszázad” – angoloknak?

= Tiszatáj, 1995. 6. 64–74. p.

Tószegi Zsuzsanna: Magfolyóiratok Magyarországon. Felmérés a magyar könyvtárakban található szakfolyóiratokról a Science Citation Index, Journal Citation Reports, Subject Category Listing (1988) alapján.

= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 1994. 11–12. 431–439. p.

Waters, Graham: Elmúlt tíz év, jön újabb tíz. A magyar könyvtárak és a Swets és Zeitlinger kapcsolatai.

= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 1995. 3. 105–109. p.

N. Szabó József: Nemzetközi könyvtári kapcsolatok – folyóirat- és könyvakciók 1945–1946.

= Magyar Könyvszemle, 1995. 3. 275–286. p.

Gergye László: Kazinczy Ferenc kiadatlan Werther-fordítása.

= Irodalomtörténeti Közlemények, 1994. 3. 411–419. p.

Szilágyi Márton: Kölcsény „A ferrói szent fa” című novellatöredékének forrása.

= Irodalomtörténeti Közlemények, 1994. 2. 228–246. p.

Csapodi Csaba: A magyar könyvkultúra Zsigmond korában.

= Magyar Könyvszemle, 1995. 1. 1–14. p.

H. Hubert Gabriella: Balassi Istenes énekeinek legelső kiadása?

= Magyar Könyvszemle, 1995. 2. 169–172. p.

Borbély Szilárd: Kiadatlan Csokonai-jegyzetek.

= Magyar Könyvszemle, 1995. 2. 184–190. p.

Debreczeni Attila: Szentjóni Szabó László és Kazinczy kapcsolatáról.

= Magyar Könyvszemle, 1995. 2. 178–183. p.

Pilinszky János: A kitagadott.

= Vigília, 1995. 11. 840–842. p.

Kéglí Ferenc: Petrik Géza élete és munkássága.

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1995. 11. 41–50. p.

„... olyan intézet, mely a magyar nyelvet kifejti...” A Magyar Tudós Társaság.

= Új Kelet, 1995. okt. 31. 12. p.

Magyar elnököt választottak. [Nemzetközi Bibliológiai Társaság – Rózsa György]

= Zalai Hírlap, 1995. okt. 30.

Átszervezik az MTA kutatóhálózatát.

= Magyar Hírlap, 1995. máj. 12.

Karcsúsítanak a tárcák.

= Népszava, 1995. ápr. 13. 1–2. p.

Bóhm Ágnes: Zsidó műkincsek – folyik a nyomozás.

= Népszabadság, 1995. ápr. 29. 20. p.

Molnár Ágnes: „Hornyánszky-ról”.
= Élet és Irodalom, 1995. márc. 24. 2. p.

2. Kitüntetések

Csapodi Csaba – Széchenyi-díj

A magyar könyvtárügy fejlesztéséért, a kódex kutatásban folytatott tudományos munkásságáért.

= Akadémiai Értesítő, 1995. 4. (1995. IV. 14.) 46. p.

= Magyar Könyvszemle, 1995. 2. 197. p.

Rózsa György – Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje (polgári tagozat)

Sok évtizedes könyvtárszervező és informatikafejlesztő tevékenysége elismeréseként.

= Magyar Közlöny, 1995. 74. (1995. IX. 8.) 4082. p.

= Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 1995. 10. 57. p.

= Akadémiai Értesítő, 1995. 12. (1995. XII. 15.) 206. p.

Maczelka Hajnalka – Akadémiai Ifjúsági Díj, 1995

„Fullerene Research 1985–1993. A Computer Generated Indexed Bibliography of the Journal Literature” c. pályamunkájáért.

= Akadémiai Értesítő, 1995. 3. (1995. III. 17.) 40. p.

= Magyar Tudomány, 1995. 4. 467. p.

F. Csanak Dóra – Hauser Arnold Alapítvány díja

Fülep Lajos levelezés III. kötetének (Bp. 1995.) szerkesztéséért.

= Magyar Nemzet, 1995. jún. 16. 12. p.

XVI. GAZDÁLKODÁS

1. Költségvetési beszámoló

<i>Kiadások</i>	Könyvtár	Informatika	Lukács Archívum	Kutatási és egyéb feladatok	Összesen
Személyi juttatások	76 655	8 426	5 331	1 192	91 604
TB járulék	32 669	3 599	2 304	234	38 806
Üzemeltetési, fenntartási kiadások	26 987	689	1 060	17	28 753
Szakmai tevékenység kiadásai	5 880	393	108	638	7 019
Állománygyarapítás	41 045	2 854	48	–	43 947
Előzetesen felszámított ÁFA	9 893	249	187	114	10 443
ÁFA befizetés	91				91
Egyéb kiadások	394	167	4	27	592
ÁFI-nak saját forrás utalás	319				319
Szakmai gép vásárlás	3 076	271			3 347
Kiadások összesen	197 009	16 648	9 042	2 222	224 921

Állománygyarapítás:

Kiadványcseré	21 643
Könyvbeszerzés	7 780
Folyóiratbeszerzés	10 749
Mikrofilm	10
Régi könyv, kézirat	911
SCI szalag	2 562
CD lemezek	292
Összesen	43 947 e Ft

<i>Bevételek</i>	Könyvtár	Informatika	Lukács Archívum	Kutatási és egyéb feladatok	Összesen
Xerox	1 527				1 527
Fotó	205				205
Kötészet	37				37
Kiadvány	117	2	–	106	225
Impakt		175			175
CD előfizetés		418			418
Informatika (ASCA)		3 903			3 903
Folyóirat megváltás	153				153
Beiratkozási díj	258				258
Közlési díj	36				36
Acta Chimica ktg. tér.		400			400
Adatbanki szolgáltatás		320			320
Kamatbevétel	4			175	179
Bérleti díj	462				462
Felesleges készlet ért.	29				29
Kártérítés, könyvtartozás	93				93
Egyéb bevétel	30				30
Saját bevétel összesen	2 951	5 218	–	281	8 450
MTA támogatás	184 687		8 362	188	193 237
MTA NEI (Genizákra)	100				100
MTA KJT 94 évi diff.	212				212
Munkaügyi kp.	46				46
NKA pályázat	500				500
Soros Alapítvány	357			268	625
Mellon Alapítvány	3 793				3 793
CEU pályázat	1 304				1 304
Pro Bibl. Alapítvány	1 957	2 785			4 742
Tácsics Alapítvány	80				80
Getty Alapítvány	922				922
OTKA pályázat				370	370
Tud. és Közm. Alap			102		102
Lukács Alapítvány			88		88
Megélt Gondolk. Alapítv.			295		295
MTA VITA Alapítvány				604	604
Kincstárjegy visszaváltás				1 325	1 325

<i>Bevételek</i>	Könyvtár	Informatika	Lukács Archívum	Kutatási és egyéb feladatok	Összesen
Pályázati és egyéb támogatás összesen	9 271	2 785	485	2 567	15 108
ÁFA bevétel	8 643	302	195	94	9 234
Tárgyévi bevétel összesen	205 552	8 305	9 042	3 130	226 029
Nyitó pénzmaradványból felhasználás	33			- 13	20
Bevétel összesen	205 585	8 305	9 042	3 117	226 049
Kiadás összesen	197 009	16 648	9 042	2 222	224 921
Bevétel-Kiadás= Tárgyévi maradvány	8 576	- 8 343	-	895	1 128

2. 1995. évi pénzügyi elszámolás feladatok szerint (ezer Ft-ban)

Költséghely, feladatok	Nyitó pénz- maradvány	MTA támogatás	Pályázati és egyéb támogatás	Saját bevétel	ÁFA bevétel	Bevétel összesen	Kiadás	Záró pénz- maradvány
Könyvtár	283	184 687	9 271	2 951	8 643	205 835	195 933	9 902
Gulyás kiadv. személyi költsége							1 076	- 1 076
Informatika			2 785	5 218	302	8 305	16 648*	- 8 343
Összesen	283	184 687	12 056	8 169	8 945	214 140	213 657	483
Lukács Archívum	-	8 362	485		195	9 042	9 042	-
XX. századi kutatás	2	188				190	188	2
INFO kiadvány			961	106	48	1 115	1 115	-
Láng István kiadásai	- 15				46	31	38	- 7
OTKA: 480. sz. Rózsa Gy.			3			3	3	-
OTKA: T 13611 Lukács Arch.			79			79	79	-
OTKA: E 12445 Lukács Arch.			198			198	198	-
OTKA: E 12109 Keleti Gyűjt.			1			1	1	-
AKA Kónya Sándor			1 325	175		1 500	600	900
Kutatási feladatok: Összesen	- 13	188	2 567	281	94	3 117	2 222	895
Mindösszesen	270	193 237	15 108	8 450	9 234	226 299	224 921	1 378**

* közvetlen költségen (rezsi átterhelés nélkül)

** összes pénzmaradvány: 1 378
 ebből tárgyévi 1 128
 előző évek maradványa 250 (Könyvtári feladat)

FÜGGELÉK

MTA LUKÁCS ARCHÍVUM ÉS KÖNYVTÁR

1995-ben került az Archívum olyan anyagi helyzetbe, hogy költségvetése a legtakarékosabb gazdálkodás mellett sem fedezte a működéshez, a bérhez, valamint a beszerzéshez nélkülözhetetlen összeget. A hiány megközelítette az egymillió forintot. A likviditási gondok megoldására, illetve az elbocsájtások elkerülésére született az a döntés, hogy:

1) az Archívum vezető munkatársai 1 hónap fizetés nélküli szabadságot vettek ki,

2) a hiányzó működési költséget az Archívum támogatására létrehozott magánalapítvány fedezte. A Fővárosi Bíróság az említett „Megélt Gondolkodás Alapítvány / Gelebtes Denken Stiftung”-ot 1995. augusztus 14-én jegyezte be. Az alapítvány célja a Lukács-kutatás, különös tekintettel a Lukács Archívum kutatói, levéltári, szolgáltatói és beszerzési tevékenységének támogatása.

Várhatóan hasonló anyagi gondokkal kell szembenéznünk 1996-ban is, sőt ezek még súlyosabbá válnak, nemcsak a növekvő állandó költségek miatt (melyekre tovább sem lesz teljes költségvetési fedezet), hanem amiatt, hogy az Archívum géppállománya teljesen rossz műszaki állapotban van.

1995-ben (részben 1996-ra) a kutatási és kiadási tevékenység támogatására a következő pályázatok útján sikerült fedezetet nyerni:

- Magyar Könyv Alapítvány 400 ezer Ft
- Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottság 200 ezer Ft
- OTKA 198 ezer Ft
- MTA Könyvbizottság 500 ezer Ft
- Lukács Alapítvány 500 ezer Ft

A Nemzeti Kulturális Alaphoz benyújtott pályázatainkat nem támogatták; nem született döntés az OKTK pályázatainkra. A sikeres pályázatok is hozzájárultak ahhoz, hogy kutatómunkánk eredményeit 1995-ben is több kiadványban közzétehetjük:

– Agárdi Péter: Torlódó múlt. József Attila és kortársai, Gondolat.

– Balassa Péter: Majdnem és talán, Alternatívák, T-Twins.

– Mesterházi Miklós: Renault Clio. Védőbeszéd a történetfilozófia tárgyában, Alternatívák, T-Twins.

– Sziklai László: Egyszer volt – hol nem volt. Eszmetörténeti esszék, T-Twins.

– A Budapesti Iskola I. Fehér Ferenc és Heller Ágnes írásai, Alternatívák, T-Twins.

– Mesterházi Miklós: E. Bloch, H. Marcuse, in: 33 bölceleti mű, Móra.

– Sziklai László: S. Kierkegaard, A. Schopenhauer, in: 33 bölceleti mű, Móra.

Napvilágot látott R. Dannemann – W. Jung (Hrsg.) Objektive Möglichkeiten. Beiträge zu Georg Lukács' „Zur Ontologie des gesellschaftlichen Seins” (Westdeutscher Verlag) kötete, amelyben Mezei György és Sziklai László tanulmányai mellett Lukács etikai konceptusaiból is közzétettünk részleteket.

Sajnálattal kell megemlítenem, hogy veszélybe került az Archívum gondozásában megjelenő Alternatívák című monográfiásorozatunk folytatása, mivel a Soros Alapítvány beszüntette a könyvsorozat további támogatását. Terveink szerint azonban sem az Alternatívák (T-Twins), sem az Aus dem Nachlass von Georg Lukács (Akadémiai), sem az Archívumi füzetek című sorozatot nem szüntetjük meg. 1996-ban többek között megjelentetjük a Budapesti Iskola II. kötetét, Mannheim Károly tudományos levelezését és Lukács Heideggeri jegyzetfüzeteit. Ugyancsak nem mondunk le a fiatal Lukács teljes levelezése számítógépes feldolgozásának folytatásáról.

A könyvtári és olvasószolgálati munka az előző évekhez hasonlóan folyt, azzal a jelentős különbséggel, hogy például a könyv- és folyóirat-beszerzést kénytelenek voltunk mintegy 50 %-kal csökkenteni az előző évihez képest (könyvek: 105 db, folyóirat: 30 cím). A beszerzés fájdalmas módon, különösen a külföldi címeket illetően vált gyakorlatilag lehetetlenné, márpedig ez az Archívum alapfunkciójának teljesítését hozza végveszélybe, hiszen nálunk, mint tudományos szak-könyvtárban az olvasók elsősorban a kurrens Lukács- illetve Lukácsról szóló műveket keresik. Az olvasók, külföldi kutatók száma ebben az évben is 200 fő körül mozgott, ennek egyharmada általában hosszabb időt nálunk töltő külföldi ösztöndíjas.

dr. Sziklai László
az MTA Lukács Archívum
és Könyvtár igazgatója